

Täysistunto

Tiistai 21.10.2025 klo 14.00—17.17

5. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tulevaisuusvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 1.3.2026.

Pääministeri Petteri Orpon esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suositaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Pääministeri Orpo. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Helppompi puhua, kun on puhe mukana. [Naurua — Keskeltä: Hyvin hoidettu!]

No niin, ensinnäkin tervehdys Vietnamin kommunistisen puolueen pääsihteeriltä. Kävimme erittäin tärkeitä tulevaisuuskeskusteluja hänen kanssaan ja vahvistimme Suomen ja Vietnamin hyvää yhteistyötä. [Aki Lindén: Löytyykö yhteiset näkemykset?] — Näin se maailma muuttuu. [Naurua]

Suomen turvallisuusympäristö myös muuttui perustavanlaatuisesti kevättalvella 22 Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Me eletään siis epävarmuuden ajassa. Epävarmuutta lisäävät suurvaltojen kiihtynyt kilpailu globaalista vallasta, maailmantalouden riskit, ilmaston lämpeneminen ja teknologian kehitys. Jotta pystymme toimimaan epävarmassa ympäristössä ja varautumaan tulevaan, meidän on tunnistettava vaihtoehtoisia kehityskulkuja ja niiden vaikutuksia.

Jo vuonna 2019 eduskunta vaati, että valtioneuvosto varautuu pysyviin tai pitkäaikaisiin muutoksiin globaalissa toimintaympäristössä laatimalla erilaisia skenaarioita ja toimintamalleja. Eduskunta myös edellytti, että valtioneuvosto varautuu myös ei-toivottaviin kehityskuluihin, ja se oli viisautta. Hallituksen tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa vastaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

tähän tarpeeseen. Sen valmistelu luo edellytykset hallinnolle, joka on valmistautunut tulevaisuuden muutoksiin.

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle vaalikausittain kaksiosaisen tulevaisuusselonteon. Eduskunnalle 18. syyskuuta annetun tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa on valmisteltu eduskunnan ponsien mukaisesti kaikkien ministeriöiden yhteistyössä virkatyönä ilman poliittista ohjausta.

Selonteko sisältää eduskunnan vaatimalla tavalla laajan analyysin toimintaympäristön muutostekijöistä ja epävarmuuksista sekä skenaarioita siitä, millaiset kehityskulut ovat mahdollisia ja mitä ne tarkoittavat Suomelle.

Pahin vaihtoehto on ”murtuva maailma”, jossa ilmaston kuumeneminen on peruuttamaton ja pahenevat ympäristöongelmat johtavat konflikteihin, joita ei pystytä ratkomaan. Paras vaihtoehto on ”yhteistyön maailma”, jossa tämän vuosikymmenen kriisit pakottavat valtiot yhä syvempään yhteistyöhön turvallisuuden lisäämiseksi ja luonnon pelastamiseksi.

Parhaassa skenaariossa yhteiskunnallisia ja globaaleja ongelmia saadaan ratkaistua. Skenaariot eivät pyri ennustamaan tulevaisuutta oikein, eikä yksikään niistä toteudu sellaisenaan. Voimme vaikuttaa moniin kehityskuluihin tämän päivän toimenpiteillä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on turvata hyvinvointiyhteiskunta ja sen tärkeät palvelut paitsi nykyisille myös tuleville sukupolville. Siksi hallituksen työn ytimessä on taloudesta, turvallisuudesta sekä koulutuksesta ja osaamisesta huolehtiminen. Kestävä talous, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus sekä osaavat kansalaiset vahvistavat yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Samalla ne luovat edellytyksiä tulevaisuuden menestykselle riippumatta siitä, millaisia haasteita tulevaisuus tuo tullessaan.

Me tarvitsemme talouden kestävyyttä ja finanssipoliittista liikkumatilaa, jotta Suomi pystyy kohtaamaan toimintaympäristöön liittyvät epävarmuudet ja yllätykset. Koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota, maailmantalouden epävarmuus ja kauppasodan uhka ovat osoittaneet, miten nopeasti toimintaympäristömme voi muuttua hyvin lyhyessäkin ajassa.

Hallitus on reilun kahden vuoden aikana päättänyt noin 10 miljardin euron sopeutuksista. Sopeutustoimet ovat olleet välttämättömiä, jotta Suomen holtiton velkaantuminen saadaan kuriin. Yhteenlaskettujen sopeutusten myötä velkasuhteen kasvu pysähtyy vuonna 27. Väestön ikääntyminen ja tarve vahvistaa puolustusta luovat menopaineita, suuriakin menopaineita, myös tuleville vuosille. Siksi parlamentaarinen sopu velkajarrusta on yksi niistä toimista, joilla voimme pitää menot kurissa ja turvata tulevaisuuden hyvinvoivaa Suomea. Tässä yhteydessä haluan vielä kiittää eduskuntapuolueita laajasta sitoutumisesta velkajarruun.

Samalla hallitus on tehnyt lukuisia kasvua sekä yrittämisen ja investointien edellytyksiä vahvistavia uudistuksia. Olemme muun muassa uudistaneet työmarkkinoita, verotusta, sosiaaliturvaa, sujuvoittaneet luvitusta sekä panostaneet puhtaan ja varman energian saantiin.

Puhemies! Turvallisuus on toimivan yhteiskunnan perusta. Meidän on varmistettava, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus sekä demokraattinen oikeusvaltio kaikissa oloissa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on heikentänyt Suomen ja Euroopan turvallisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Tässä ajassa Euroopan unionin rooli turvallisuus- ja arvoyhteisönä korostuu. Venäjä on päässyt sille, että EU on herännyt Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen vahvistamiseen. Olemme Suomea tehneet töitä sen eteen, että tavoite ymmärrettäin kaikkialla Euroopassa. Viimeksi viime viikolla julkaistu komission tiedonanto Euroopan puolustuksen tiekartasta vuodelle 2030 pitää sisällään Suomelle tärkeimmän painopis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

teen: Eurooppa varautuu ensisijaisesti Venäjän uhkaan. Nimenomaan tästä tiekartasta EU:n ja siten myös Suomen itärajan vahvistaminen on yksi lippulaivahankkeista.

Samaan aikaan on rehellistä todeta, että Venäjän eksistentiaaliseen uhkaan ei jokaisessa jäsenmaassa suhtauduta samalla tavalla, ja on Suomen kannalta erityisen merkityksellistä, että unioni on nyt sitoutunut vahvistamaan yhteistä turvallisuutta ja puolustusta tavalla, jota emme olisi voineet kuvitella vielä muutama vuosi sitten. Nyt perustaa on valettu: Naton tavoitteet ja EU:n painopisteet on hyväksytty sekä prioriteetit valittu, mutta käytännön työ vasta alkaa.

Pandemiat, kyberhyökkäykset, hybriditoimet ja ilmastoon liittyvät katastrofit ulottuvat kansallisten rajojen yli ja kytkeytyvät toisiinsa. Tämä vaatii Euroopalta yhtenäistä ja koordinoitua varautumista. EU:n varautumisunionistrategia painottaa ennakointia riskien ja uhkien tunnistamisessa ja analysoinnissa. Suomi osallistuu aktiivisesti tämän tavoitteen edistämiseen Euroopan unionissa. Toimimme aktiivisesti EU:ssa, Natossa ja YK:ssa. Olemme panostaneet myös vahvoihin kahdenvälisiin suhteisiin. Tiivis yhteistyö liittolaisten kanssa lisää Suomen turvallisuutta. Se lisää meidän uskottavuutta ja vaikutusvaltaa. Pidämme huolta myös vahvan kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämisestä ja kehittämisestä osana liittokuntaa. Viimeksi budjettiriihessä päätimme merkittävistä panostuksista puolustuksen vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Siirtymä puhtaisiin teknologioihin, digitalisaatio ja tekoäly edellyttävät uudenlaista osaamista koko yhteiskunnassa. Siksi koulutusjärjestelmän tulisi vastata muuttuviin yhteiskunnan tarpeisiin, ja siksi koulutus- ja osaamistason nostaminen on Suomelle kohtalonkysymys. Suomen menestys on perustunut ja perustuu tulevaisuudessakin korkeaan osaamiseen. Tällä vaalikaudella olemme laittaneet koulutuksen perustaa kuntoon vahvistamalla perusopetusta 200 miljoonalla. Olemme lisänneet aloituspaikkoja korkeakouluissa ja tohtorikoulutettavien määrää. Olemme tehneet historialliset panostukset tutkimukseen ja kehitykseen. Koulutus- ja osaamistason vahvistamista on jatkettava määrätietoisesti. Uskon, että tämä sali tämän ajatuksen jakaa vahvasti.

Tulevaisuusselonteko on herättänyt huomiota niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä mediassa. On erittäin hyvä, että tulevaisuudesta käydään laajaa yhteiskunnallista keskustelua. Nyt on hetki käydä tätä keskustelua parlamentaarisesti. Tulevaisuusselontekotyö tukee osaltaan pitkän aikavälin ja tulevat sukupolvet huomioivaa politiikkaa. Tulevaisuusselonteon toisessa osassa keskitymmekin nuoriin tulevaisuuden ja yhteiskunnan rakentajina. Työ linkittyy myös hallituksen puoliväliriihessä tekemään päätökseen lasten ja nuorten osallisuuden kehittämisestä. Toivon, että käymme tässä salissa antoisaa ja rakentavaa keskustelua tulevaisuusselonteosta.

Suomella on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa kansainväliseen tilanteeseen, mutta me voimme pitää huolen siitä, että Suomi on tulevaisuudessakin erinomainen paikka oppia, tutkia, tehdä työtä, yrittää ja investoida. Minulle tulevaisuudenuskoa ja toivoa lisää se, että me kaikki tässä salissa jaamme yhteisen tavoitteen. Meidän tavoitteemme on demokraattinen, tasa-arvoinen, hyvinvoiva ja turvallinen Suomi. Sen eteen jokainen tässä salissa tekee töitä, sen tiedän. Tulevaisuutta rakennetaan tämän päivän päätöksillä yhdessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt mennään ryhmäpuheenvuoroihin. — Kokoomuksen eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

14.11 **Terhi Koulumies kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuus on jostain, johon voimme valmistautua ja johon voimme vaikuttaa. Tämä tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa muistuttaa meitä siitä, että varautuminen erilaisiin maailman kehityskuluihin on ennen kaikkea vastuunkantoa tulevista sukupolvista.

Tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa piirtää neljä erilaista kuvaa vuodesta 2045: yhteistyön, teknojättien, blokkien ja murtuvan maailman. Se, mihin suuntaan maailma muuttuu, ei ole yksin Suomen käsissä, ja juuri siksi on tärkeää varautua ennalta. Yksi merkittävä osa valmiuttamme on taloudellisen liikkumavaran turvaaminen.

Arvoisa puhemies! Suomen on kyettävä toimimaan selonteossa kuvatuissa erilaisissa maailmoissa. Niihin jokaiseen liittyy mahdollisuuksia ja haasteita.

Yhteistyön maailmassa kansainvälinen yhteisö kykenee ratkaisemaan suuria haasteita, sääntöpohjainen järjestelmä toimii, teknologia tukee ihmistä, ja ilmastokriisiä hillitään yhteisillä toimilla. Tällaisessa maailmassa Suomella on hyvät edellytykset menestyä. Koulutus, luottamus ja vakaumus ovat vahvuuksia, joihin kannattaa investoida tänäänkin.

Teknojättien maailmassa kehityksen suunnan määräävät suuret yritykset, joilla on enemmän vaikutusvaltaa kuin monilla valtioilla. Talous ja tieto keskittyvät harvoille, ja päätöksenteko siirtyy yhä kauemmas kansalaisista. Suomelle tämä merkitsisi riippuvuutta ulkopuolisista toimijoista, mutta myös mahdollisuutta vahvistaa omaa teknologista osaamistamme.

Blokkien maailmassa maailma jakautuu kilpaileviin leireihin. Geopoliittiset jännitteet, kaupan esteet ja arvojen eriytyminen lisäävät epävarmuutta. Tällaisessa ympäristössä Suomen on nojattava tiiviiseen yhteistyöhön läntisten yhteisöjen kuten Euroopan unionin, Naoton ja YK:n kanssa. Pienelle maalle liittolaisuudet, selkeä ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja ja vahva puolustuskyky ovat olemassaolon ehto.

Arvoisa puhemies! Näiden skenaarioiden ei ole tarkoitus ennustaa tulevaisuutta, vaan auttaa meitä varautumaan erilaisiin kehityskuluihin. Päätöksiä tulevaisuuden turvaksi teemme jo nyt.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä painottaa, että meidän on vahvistettava julkisen talouden kestävyyttä, hillittävä velkaantumista ja huolehdittava talouden iskunkestävyydestä. Talouden ja tuottavuuden kasvu, huoltosuhteen vahvistaminen ja yritysten kilpailukyky luovat pohjan kestäväälle hyvinvoinnille. Vahva talous antaa Suomelle mahdollisuuden suojella kansalaisia sisäisiä ja ulkoisia uhkia vastaan, turvata tärkeimmät palvelut ja tehdä investointeja. Toisaalta on vahvistettava koulutusta ja suomalaisten osaamistasoa, jotta tulevaisuuden haasteita voidaan ratkaista osaavien kansalaisten johdolla. Tämä on vastuullista tulevaisuuspolitiikkaa — ei lyhyen aikavälin reagoitua, vaan pitkäjänteistä valmistautumista.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvalmius tarkoittaa, että rakennamme yhteiskuntaa, joka kestää šokkeja mutta myös hyödyntää muutosten tuomat mahdollisuudet. Suomen on oltava paitsi kriisinsietokykyinen, myös uudistumiskykyinen. Meidän on pidettävä kiinni luottamuksesta, yhteiskunnallisesta eheydestä ja päätöksenteon pitkäjänteisyydestä.

Tässä talossa on juuri osoitettu velkajarrupäätöksen myötä, että päätöksentekomme on tarvittaessa pitkäjänteistä ja se myös tunnistaa taloudellisen liikkumatilan merkityksen tulevaisuudessa.

Me emme voi tietää, miltä maailma näyttää vuonna 2045, mutta me voimme päättää, millainen Suomi sinne kulkee. Tulevaisuus ei vain tapahdu, vaan se tehdään yhdessä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Garedeu.

14.16 Kaisa Garedeu ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 2000-luvun alun seesteiset vuodet ovat ohi, ja maailma muuttuu ennennäkemättömällä nopeudella. Nyt käsitellyssä oleva tulevaisuusselonteko tukee pidemmän aikavälin kansallisten ja kansainvälisten kehityskulkujen hahmottamista. Voidaan liioittelematta sanoa, että Suomen haasteet ovat tulevana vuosikymmeninä massiiviset. Geopoliittinen epävakaus, syntyvyyden lasku, hallitsematon maahanmuutto, julkisen talouden kestävyys sekä oppimistulosten romahdus ovat esimerkkejä suurista kysymyksistä, jotka eivät tule poistumaan suomalaisten päättäjien pöydältä.

Kokonaisturvallisuus on teema, johon tehdyt panostukset kantavat tulevaisuuteen. Rajaturvallisuutta on parannettu, Puolustusvoimia kehitetty ja jengirikollisuutta laitettu aisoihin. On tärkeää, että olemme onnistuneet säilyttämään poliittisen yksimielisyyden puolustuspanostuksista.

Selonteossa analysoidaan globaaleja kehityskulkuja ja painopistemuutoksia. Maailmanpolitiikan painopiste ja sen myötä Yhdysvaltojen päähuomio siirtyy enemmän Aasiaan, mikä tulee ottaa huomioon puolustus- ja varautumiskysymyksissä. Suhtautumisessa Kiinaan ei pidä toistaa niitä virheitä, joita tehtiin Venäjän kanssa. Kaupankäynnin, teknologisen yhteistyön ja muiden siteiden lisääntyminen Kiinan ja lännen välillä ei ole johtanut suurempaan vapauteen Kiinassa.

Selonteossa nostetaan perustellusti esille se mahdollisuus, että Kiina on tulevaisuudessa aggressiivinen ja vaikeasti ennakoitava toimija. Kiina on jo viimeisen 25 vuoden aikana pyrkinyt tietoisesti maailman johtavaksi valtioksi ja on tähän tavoitteeseen pääsemiseksi pyrkinyt luomaan vaihtoehtoisia yhteistyö- ja talousfoorumeja. Lisäksi Kiina pitää yllä Venäjän kykyä käydä hyökkäyssotaa Ukrainassa.

Arvoisa puhemies! Syntyvyyskehitys on selonteon mukaan yksi isoimmista Suomen tulevaisuuden haasteista. Väestön ikääntymiseen on monesti esitetty ratkaisuksi maahanmuuton huomattavaa lisäämistä. Tähän selonteossakin viitataan. Tulevaisuuden työvoimatarpeen ennustaminen on kuitenkin vaikeaa, koska digitalisaatio ja teknologia tulevat hoitamaan yhä suuremman osan erilaisista työtehtävistä. Lisäksi Suomeen eivät hakeudu niinkään paremmin koulutetut osaajat. Matalan tuottavuuden maahanmuutolla kehitysmaista on täysin mahdotonta vahvistaa julkistaloutta ja parantaa osaamista. Niinpä väestön ikärakenteen muutokseen tulee ennemmin reagoida teknologian paremman soveltamisen ohella perheystävällisellä politiikalla sekä luomalla tulevaisuususkoa ja toivoa, jotta syntyvyys nousisi.

Suomessa on parannettava tuottavuutta, jotta potentiaalinen bkt-taso nousisi. Tämä edellyttää inhimillisen pääoman kasvattamista. Tällä vaalikaudella on tehty isoja panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Selonteossa mainitaan tekoäly yhtenä sektorina, jossa Suomella on mahdollisuus olla jopa maailman kärjessä. Hallitus on satsannut samanaikaisesti sekä korkeakoulutukseen että perustaitojen opettamiseen. Jo yli 15 vuotta jatkunut negatiivinen Pisa-tulosten trendi on katkaistava. On täysin kestäväntöntä, että yhä pienenevästä lapsijoukosta yhä suurempi osa on vielä peruskoulun käytyäänkin miltei luku-, kirjoitus- ja laskutaidottomia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat pieni mutta sisukas, ahkera ja kekseliäs kansa. Näillä ominaisuuksilla Suomi on aina pärjännyt ja tulee pärjäämään jatkossakin. Tätä me perussuomalaiset haluamme korostaa sekä tänään että tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.21 Timo Harakka sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän lämpimästi pääministeriä, valtioneuvoston kansliaa ja jokaista ministeriötä tulevaisuusselonteon yksösojasta, joka yhdessä eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mietinnön kanssa muodostaa kansallisen kompassimme vuoteen 2045. Tämä yhteinen ennakkointityömme on mittaamattoman arvokas, Suomen kansallisaarre. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on täysin sitoutunut edistämään ja voimistamaan tätä yhteistyötä — myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Selonteossa on neljä skenaariota, erilaista maailmaa vuonna 2045.

On selvää, että skenaarioista toivottavin on yhteistyön maailma, jonka otsikkoon jo kiitetty sosiaalidemokratian kaksi peruspilaria. Juuri nyt maailmamme näyttää liukuvan kauas pois ilmaston- ja luonnonsuojelun, vastuullisen teknologian ja kansainvälisen kunioituksen periaatteista, mutta sitä sinnikkäämmiin Suomen kaltaisen maan niitä pitää taioitella.

Toisessa ääripäässä on murenevan maailman skenaario: ilmaston kuumenemisen aiheutata pisyvien kriisien ja konfliktien maailma. Se on suunta, jolta meidän ja kaikkien maiden on käännättävä pois. Suomi on onnistunut monissa kestävyystavoitteissa, mutta kaikki meidän temutuksemme ja sheinuksemme kuormitus jää muiden maiden kannettavaksi. Meidän on lisättävä kansainvälistä oikeudenmukaisuutta. On lyhytnäköistä väistää vastuu- ta, joka tulee varmuudella vastaamme. On syytä toimia nyt.

Arvoisa rouva puhemies! Ennakointi on nyt arvokkaampaa kuin ehkä koskaan. Puhutaan paljon varautumisesta — silloin on ymmärrettävä, mihin varautuu, mihin kaikkeen on varauduttava. Jotta meillä on kriisinsietokykyä, on tunnistettava kaikki mahdolliset kriisit, ja mahdottomat. Yhteiskuntamme ei onnistunut varautumaan Venäjän uhkaan, vaikka jo 20 vuotta sitten tulevaisuusvaliokunta laati ennusteen, jonka yksi skenaario — se, jonka ei toivottu toteutuvan — toteutui. On ymmärrettävää, että uskottiin siihen, mitä toivottiin. Nyt on toisin. Siksi meidän on pidettävä tämä asiakirja sekä tulevaisuusvaliokunnan raportit käden ulottuvilla, pahan päivän varalle, sillä paha päivä tulee. Se ei tarkoita pelottelua tai toivottomuutta. Todellinen toivo on mahdollinen vain tosiasiat tunnistamalla, ei toiveajattelulla. Vain varautumalla voimme olla avoimia monille tulevaisuuksille, jotka vääjäämättä ylittävät tämän päivän käsityskykymme.

Arvoisa puhemies! Kuulimme juuri, että tulevaisuusselonteon seuraava osa keskittyy nuorten tulevaisuuteen. Se on kiitettävää ja tavallaan itsestään selvää: heillehän tulevaisuus kuuluu. Nuoret ja lapset ovat meidän jokaisen varsinaisia toimeksiantajia. Samalla kuitenkin pelkään, että kaikki nuorisoon liittyvä huolipuhe ja tsemppipuhe jäävät juuri sellaiseksi: siis puheeksi, juhlapuheeksi, joka pidetään valmistujaisissa. Voisiko tulevien polvien oikeuksia ajaa voimakkaammin ja sitovammin jo tämän päivän päätöksenteossa? Voisimmeko täällä salissa tänään sitoutua tulevien polvien oikeuksiin?

Suomalainen tulevaisuustyö nauttii suurta mainetta, mutta kuinka kauan? Tulevaisuus- haasteita ratkotaan muuallakin maailmassa. Walesissa on peräti säädetty tulevien polvien hyvinvoinnin huomioimisesta laki, joka velvoittaa kaikkia viranomaisia ja päättäjiä. Myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Alankomaissa, Irlannissa, Kanadassa, joitakin mainitakseni, kestävän tulevaisuuden tavoitteet, mittarit ja vaikutukset on esiteltävä budjeteissa ja lakiesityksissä. Olisiko tulevien sukupolvien oikeudet siis kirjattava lakiin? Olisiko se toivon viesti tuleville sukupolville, että sitoudumme ajamaan heidän parastaan ja seuraamme päätöstemme vaikutuksia yhtä tarkkaan tai jopa tarkemmin kuin vaihtotasetta ja vientitilastoja emmekä vain jakele palintoja tällä hetkellä äänekkäimmille äänestäjillemme?

Teemmekö Suomesta aivan aidosti maineemme veroisen esikuvan, joka ennakkointityöllä kasvattaa määrätietoisesti yhteiskunnallista luottamusta ja turvallisuutta, niin että vuonna 2045 voimme olla ylpeitä siitä, että edellisen polven päättäjät — moni meistä jo vanha ja sivuun siirtynyt — tekivät omana aikanaan kestäviä päätöksiä? Vuonna 2045 ovat kukoistavimmassa kansalaisuudessaan tämän päivän teinit, joista kaksi tunnen varsin läheisesti. Mitä sanotte, kollegat? Teemmekö sukupolvisitoumuksen, joka vahvistaa tulevaisuusselonteon tarkoitusta ja antaa aikomuksillemme velvoitteen vakavuuden?

Lopuksi, arvoisa puhemies: tulevaisuusvaliokunta ottaa kiitoksin vastaan tämän selonteon, jonka käsitteleminen on valiokunnan tärkein tehtävä ja kunnia-asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Oinas-Panuma.

14.26 Olga Oinas-Panuma kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Peräpeiliin tuijottaminen ja historian haikailu eivät tosiaan johda mihinkään, koska menneisyydessä ei tapahdu mitään. Historia on hyvä tuntee, että vältetään tietyt virheet, mutta katse on tosiaan syytä suunnata tulevaisuuteen, ja siihenhän me voidaan vaikuttaa.

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa on laaja, poikkihallinnollinen työ, joka on meille tärkeä. Vaikka se nopsaan kuulostaa aika koukeroiselta opukselta, siellä on valtavasti asiaa, jolla Suomea voidaan viedä eteenpäin.

Tulevaisuustyössä suurin innovaatio on aikoinaan ollut tulevaisuusdialogi hallituksen ja eduskunnan välillä. Sen seurauksena tuli myös toinen tärkeä askel, nimittäin ministeriöt alkoivat tekemään tulevaisuustyötä yhdessä poikkihallinnollisesti, ja se on kyllä oikea suunta. Ministeriöt nimittäin ovat usein liian siiloutuneita, ja sihti saattaa olla vain siinä omalla kapealla sektorilla, eikä se useinkaan kokonaisuuden kannalta ole parasta. On suomalaisten etu, että tästä päästäisiin eroon. Tulevaisuusvaliokunnassa onkin paljon käyty mittaritöitä läpi siitä, miten voidaan konkreettisesti mitata sitä, mitä politiikasta tulevaisuudessa seuraa, mutta se tuntuu joskus olevan virkamiestasolla kuitenkin vähän ydinfysiikkaa.

Tulevaisuusselonteko tunnistaa maailman muutostekijät aina suurvaltojen tulevaisuudesta teknologiseen muutokseen ja politiikan ja demokratian heikentymiseen. Onhan se hurja ajatus, että yksittäisellä ihmisellä voi olla enemmän rahaa ja valtaa kuin kokonaisella valtiolla.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa on tärkeää nähdä yhtä vaalikautta pitemmälle, koska vain niin me saadaan ratkottua niitä oikeasti isoja kriisejä. Tästä hyviä esimerkkejä ovat viimeisin velkajarru ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostukset. Keskusta haluaa rakentaa kohtuullisuuden Suomea, jossa ihminen, ympäristö ja talous ovat tasapainossa keskenään.

Suomi on tulevaisuusasioissa mallimaa, ennakkoinnissa myös, ja esimerkiksi tulevaisuusvaliokuntaa ja ennakkointityötä matkustetaan katsomaan kaukaa, mutta tähän ei saa tuudittautua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

On tosiasia, että monessa suhteessa kehitys menee meidän politiikassa myös väärään suuntaan. Lyhytnäköinen politiikka estää oikeasti isoihin asioihin puuttumisen. Tähän pitäisi löytää ratkaisuita. Keskustan mielestä moniin asioihin on oikeastaan saatava suunnanmuutos. Minkä takia me ei saada ratkaistua esimerkiksi mielenterveyskriisiä, joka maksaa meille 11 miljardia euroa vuodessa — aivan Kankkulan kaivoon se raha joka vuosi? Se on sekä ihmisen että yhteiskunnan kannalta kestävämpi. Minkä takia meillä edelleen lapsiperheköyhyys ja huono-osaisuus periytyvät ja lisääntyvät? Ihmisiä ja perheitä ajetaan tukalaan tilanteeseen iskuilla, joita tuntuu tulevan samoille ihmisille eri poliittisten päätösten seurauksena. Eikä tätä helpota myöskään meidän tämänhetkinen työllisyystilanne. Suunta on siis näissä asioissa väärä, ja meidän pitää yhdessä pystyä parempaan.

Nämä edellä kuvatut tilanteet ovat hyvin huolestuttavia asioita tulevaisuuden kannalta. Jos elämä ei tunnu etenevän tai tulevaisuudessa ei näy toivoa, niin se on valtava menetetty voimavara koko Suomelle.

Yksi tärkeä asia tulevaisuutta ajatellen on meidän nuoret ja perheet. Onhan se lysti, että nuorista ihmisistä puhutaan, mutta pelkkä puhuminen ei riitä. Nuorethan monesti kelpaavat otsikkotasolle, mutta siinä vaiheessa, kun aletaan tekemään oikeasti niitä päätöksiä, jotka vaikuttavat meidän nuoriin ihmisiin, ne nuoret monesti myös unohtuvat ja se keskustelu hiljenee. Asumisen ja opiskelun hinnat, pätkittäinen ja silppumainen työelämä, koulutusleikkaukset, kuormittuneet mielenterveyspalvelut yhdistettynä meidän uusliberaaliin maailmaan, jossa pitäisi kaikkien olla yli-ihmisiä, ovat aika tympeä yhdistelmä.

Arvoisa puhemies! Nostan esille vielä muutaman Suomelle ja keskustalle tärkeän tulevaisuusasian:

Tulevaisuutta tehdään koko Suomessa. Meillä otetaan tietyt asiat, niin kuin vaikka väestökehitys, aivan annettuna, vaikka tosiasiassa politiikalla voi aina vaikuttaa. Jos esimerkiksi meidän keskittävien päätösten sijaan katsottaisiin koko Suomea ja ihmisten asumista täällä, niin se olisi huomattavasti järkevämpää, koska kauttaaltaan asuttu Suomi on tulevaisuuden ja turvallisuuden ykkösasia. Alueet tarvitsevat myös aitoa itsehallintoa ja tuottoa siitä, mitä alueilta hyödynnetään.

Toisena on arktinen strategia. Ulkopoliitikassa arktiset asiat korostuvat, ja niistä tässä salissa puhutaan aivan liian vähän. Arktisen strategian päivittäminen pitäisi aloittaa nyt, jotta se myös meille tulevaisuuteen vaikuttaa ja saadaan se tulevalle hallituskaudella valmiiksi.

Arktinen on myös paljon muuta kuin kovaa turvallisuutta tai uusia merireittejä tai mineraaleja — se on ihmisten koti. Me ollaan sen alueen ja tutkimuksen osaajia, ja sitä tullaan tulevaisuudessa tarvitsemaan entistä enemmän, joten ei anneta sitä valtaa ja osaamista arktisissa asioissa ja tutkimuksessa muille.

Ja kolmantena, viimeisenä, ehkäpä tärkeimpänä on politiikan toimintatavat. Eli me voidaan yhdessä rakentaa tästä meidän poliittisesta keskustelukulttuurista semmoista, että tätä jaksaa myös joku kuunnella. Repivä keskustelu, kahtiajakautuminen ja ääripäitten melskaus on kansanvallalle haitallista, ja me voidaan tehdä tämän eteen yhdessä töitä.

Aivan viimeiseksi, arvoisa puhemies, haluan kiittää tulevaisuusvaliokuntaa siitä, että se on johdonmukaisesti tehnyt töitä meidän tulevaisuuden eteen, meidän ennakkoinnin eteen. Se on aivan mahtava paikka irrottautua päivänpolitiikasta ja katsoa oikeasti vähän pitemmälle tulevaisuuteen. Sitä suosittelen meille kaikille, sitä tulevaisuuteen katsomista nimitäin. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Mikkonen, Krista.

14.31 Krista Mikkonen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään meillä on mahdollisuus katsoa tulevaisuuteen. Tulevaisuusselonteon neljä erilaista skenaariota tarjoavat meille arvokkaan työkalun ymmärtää, millaisessa maailmassa saatamme elää vuonna 2045. Mutta selonteko ei ole ennuste. Se on mahdollisuus yhteiseen keskusteluun pitkän aikavälin tulevaisuudesta ja mahdollisuus ennakointitiedon parempaan hyödyntämiseen varautumisessa ja päätöksenteossa.

Selonteon nykytila-analyysi ja skenaariopolut eivät ole siloteltuja. Selonteko listaa nykytilanteen haasteet raajan rehellisesti, ja skenaarioissa puhutaan ääneen myös epätoivoista ja huonoista kehityskuluista. Ilmastokriisi kiihtyy, luontokato syvenee, ja yhteiskunnalliset jännitteet kasvavat. Me emme enää puhu tulevasta uhista — me elämme niitä jo nyt. Jokainen menetetty laji, jokainen rikkoutunut ekosysteemi ja jokainen uusi lämpöennätys ovat muistutus siitä, että aikaikkunamme kaventuu.

Tulevaisuusselonteko haastaa meidät kysymään: Millaista tulevaisuutta me haluamme? Haluammeko maailman, jossa jokainen valtio toimii omien etujensa ajamana ja teknologiaa käytetään valvontaan ja kontrollointiin, vai maailman, jossa luottamus ja yhteiset kansainväliset pelisäännöt ohjaavat päätöksentekoa ja teknologia palvelee ihmistä ja planeettaa? Haluammeko yhteiskunnan, jossa epätasa-arvo ja polarisaatio syvenevät ja jonka talous kasvaa lyhytnäköisesti luonnon kustannuksella, vai yhteiskunnan, jonka talous rakentuu kestäväälle pohjalle ja jossa osallisuus, oikeudenmukaisuus ja luottamus vahvistuvat?

Tärkein muistutus tulevaisuudesta on se, että se on meidän omissa käsissämme. Me voimme vaikuttaa siihen, millainen tulevaisuus meitä odottaa. Jokainen päätös tänään joko vie meitä lähemmäksi tai loitontaa halutusta tulevaisuudesta. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen vaatii rohkeutta tehdä vaikeitakin päätöksiä nyt. Se vaatii, että asetamme maapallon kantokyvyn kaiken muun perustaksi. Se vaatii, että rakennamme vahvempaa luottamusta niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Arvoisa puhemies! Suomen etu on yhteistyön maailma. Me emme pärjää teknojättien rinnalla emmekä blokkien puristuksessa. Yhteistyön maailma ei ole utopia — se on mahdollinen, jos toimimme nyt. Se on maailma, jossa päätöksenteko perustuu tietoon, oikeudenmukaisuuteen ja pitkän aikavälin ajatteluun. Se on maailma, jossa koulutus mahdollistaa hyvän elämän kaikille ja ketään ei jätetä heitteille. Yhteistyön maailma on ainoa, jossa pystymme globaalissa yhteistyössä ratkaisemaan ilmastokriisin ja luontokadon. Ne eivät ole irrallisia ympäristökysymyksiä, vaan ne kytkeytyvät talouteen, turvallisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin. Luonnon monimuotoisuus ei ole vain arvo sinänsä — se on myös elinehto yhteiskuntiemme kestokyvylle.

Meillä on jo nyt käytössämme tietoa, teknologiaa ja osaamista, joilla voimme rakentaa kestävän tulevaisuuden. Valitettavasti olemme kuitenkin saaneet todistaa päätöksiä, jotka vievät kauemmaksi yhteistyön maailmasta. Yhdysvallat on heikentänyt kansainvälistä monenkeskeistä yhteistyötä ja haluaa edistää blokkipolitiikkaa. EU on peruuttanut omia päätöksiään yritysten kestävyysvaatimuksista. Tätä heikentämistä myös Orpon hallitus ajoi, aivan kuten se yritti heikentää EU:n ennallistamisasetusta. Kotimaassa hallitus on hidastellut ilmasto- ja luontotyössä.

Arvoisa puhemies! Selonteossa listataan toimia, joihin hallituksen mielestä on panostettava riippumatta siitä, millainen tulevaisuus Suomea odottaa. Näitä ovat taloudellinen liik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

kumatila, turvallisuus sekä korkea koulutus- ja osaamistaso. Näistä, kuten hallituksen esille nostamasta kansalaisyhteiskunnan vahvistamisesta, on tärkeä pitää kiinni. Hallitus kuitenkin unohtaa listasta luonnonvarojen kestävä käytön, joka on kohtalonkysymys vahvasti luonnonvarojen käyttöön nojautuvalle taloudellemme. Kuten selontekokin toteaa, jos metsäsektori ei tee kestävyysmurroksen edellyttämää siirtymää, edessä on pitkä ja vaikea kuolemanlaaksovaihe.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusselonteko muistuttaa meitä siitä, että epävarmuus on pysyvä osa toimintaympäristöämme. Mutta epävarmuus ei tarkoita toivottomuutta. Päinvastoin — se avaa tilaa vaihtoehtoilta, uusille poluille ja mahdollisuuksille. Toivo ei ole naiivi tunne, vaan se on tekoja. Se on päätös uskoa, että voimme vaikuttaa tulevaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.37 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsissämme on tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa. Sen tarkoituksena on luoda yhteistä tilannekuvaa, tukea hallinnon ennakointityötä ja ulottaa päätöksenteon näköalaa yli päivänpolitiikan. Selonteko sisältää neljä melko arvettavaa skenaariota kansainvälisen toimintaympäristön mahdollisista kehityskuluista. Käytän tässä tietoisesti sanaa ”kansainvälinen”, sillä selonteon kantavana näkökulmana on valtioiden sisäisessä kehityksessä ja keskinäisissä suhteissa tapahtuvat muutokset.

On ymmärrettävää, että ministeriöiden yhteisponnistuksena laaditussa asiakirjassa maailma nähdään valtioista käsin. Tässä ajassa saattaa tällainen valinta kuitenkin sulkea pois ratkaisevan tärkeitä tarkastelukulmia. Voi nimittäin olla, että lähivuosikymmeninä suomalaista yhteiskuntaa haastaakin enemmän humanoidirobottien massatuotanto tai neulasia popsiva havununna.

Arvoisa puhemies! Jotta tulevaisuusselonteko täyttäisi lupauksensa, siitä pitäisi löytyä ainakin kolme asiaa:

Ensinnäkin sen olisi eroteltava, mikä on todennäköistä ja mikä mahdollista. Tiedämme esimerkiksi melko varmasti, että tarkasteluvuoteen 2045 mennessä on Suomessakin melko varmasti keskilämpötila noussut useilla asteilla, säät äärevöityneet ja vesitalous jotain aivan muuta kuin nyt. Monet valtalajit ovat siirtyneet tai vaihtuneet toisiksi. Edelleen tiedetään, että näistä seuraa merkittäviä muutostarpeita muun muassa alkutuotantoon, taajamien infrastruktuureihin, vakuutusmarkkinoille ja terveyspalveluihin. Tiedettyä vasten on outoa, että varautumispoliittikkamme suhtautuu näihin haasteisiin lähes flegmaattisesti, vaikka huomattavasti epätodennäköisempiin sotilaallisiin uhkiin varaudutaan aktiivisesti. Tulevaisuusselonteossakin todennäköisyysarvion merkityksen tunnistamiseen viittaa lähinnä ulkopuoliselta asiantuntijalta tilattu mustien joutsenten luku, jossa noteerataan muun muassa merivirtojen toiminnassa kenties tapahtuvat muutokset sekä eräitä muita mahdollisia mutta ei annetussa aikaikkunassa todennäköisiä pelinmuuttajia.

Toiseksi, todennäköisyyksien lisäksi olisi kyettävä tunnistamaan, mihin asioihin voi vaikuttaa ja mikä taas on otettava annettuna. Kyvyttömyys politiikan toimijuuden rajojen tunnistamiseen johtaa nimittäin joko resurssien hukkakäyttöön tai hukattuihin toimintamahdollisuuksiin. Valitettavasti tulevaisuusselonteko ei paneudu myöskään tähän erotteiluun. Asiakirja kyllä sisältää pitkän joukon toimenpide-ehdotuksia, mutta ne ovat luonteeltaan yleisiä. Kaikki me varmasti olemme yhtä mieltä siitä, että koulutusmahdollisuuksia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

tulee parantaa, yhteiskunnan luottamus pääomaa vahvistaa, lajikato pysäyttää ja niin edelleen. Sen sijaan paperi väistelee vaikeita ja kiusallisia kysymyksiä, kuten talouden kasvutavoitteiden ja luonnontieteellisten reunaehtojen välistä ristiriitaa.

Kolmanneksi, kaikki suunnitelmallinen tulevaisuustyö edellyttää tietoa syy—seuraussuhteista, siitä, miten esimerkiksi köyhyyden lisääntyminen syventää sosiaalisia ongelmia, tai siitä, millaisia tulvasuojelun kustannuksia tuotetaan asvaltoitaessa kaupunkia umpeen. Viisaita päätöksiä voi tehdä vain, kun päätösten seuraukset ovat ennakoitavissa. Myös tämä kysymys jää tulevaisuusselonteossa kuitenkin harmittavasti sivuraiteelle.

Virkamiestyönä laadittu, epäpoliittiseksi avainpaperiksi tarkoitettu tulevaisuusselonteko ei ota kantaa näihin päätöksenteon keskeisiin tiedontarpeisiin. Sen sijaan sen skenaarioissa maalataan toivottua ja pelättyä tulevaisuutta, siis vedetään poliittista linjaa. Se, että tämä tehdään itsestäänselvyyksien kautta, ei poista varsinaista ongelmaa. Nimittäin, jos yhteen koriin kerätään kaikki pelot ja toiseen unelmat, ei synny kovin realistisia tulevaisuuskuvia — historialla kun on tapana suosia sekoituksia.

Hyvät kollegat, tulevaisuus on harvoin varsinaisesti ennustettavissa. Historialliset tapahtumaketjut ovat yleensä monen muuttujan summia, eikä kaikkia niihin vaikuttavia tekijöitä koskaan voi ottaa huomioon. Parhaillaan elämme erityisen heikon näkyvyyden aikaa. Se ei kuitenkaan tarkoita toimimista sokkona. Vasemmistoliiton ryhmä pitääkin tärkeänä, että ennakointityötä kehitetään edelleen aktiivisesti ja laaja-alaisesti. Vielä on kuitenkin matkaa siihen, että tulevaisuusselonteko lunastaisi paikkansa kansallisen päätöksenteon tärkeimpänä ennakointityökaluna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Ingo.

14.42 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! I en tid präglad av osäkerhet och snabba förändringar — med geopolitiska spänningar, ekonomiska utmaningar och teknologiska språng — behöver vi kanske mer än någonsin tänka långsiktigt och ansvarsfullt. Framtidsarbetet får inte begränsas till en valperiod, en politisk trend, utan det handlar om att lyfta blicken och tänka långsiktigt. Regeringens framtidsredogörelse är ett verktyg för just detta. Det är ett redskap som även internationellt har väckt positiv uppmärksamhet. Den behövs för att kristallisera och påminna oss om vikten av att ha mod att fortsätta stå upp för de värderingar som vi tror på och som står nära våra hjärtan: frihet, fred, en stark rättsstat, demokrati, jämställdhet, utbildning och delaktighet. Det är just de här värderingarna som även tidigare har hjälpt oss att navigera när världen omkring har stått i förändring.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on pieni maa, mutta myös pieni voi olla teoissaan suuri ja osoittaa johtajuutta. Voimme näyttää tietä jatkamalla panostuksia vahvaan perusopetukseen ja tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin sekä edistämällä vihreän siirtymän investointeja ja vahvistamalla oikeusvaltiota. Erityisen tärkeää on, että työskentelemme jatkossakin korkean luottamuksen säilyttämiseksi yhteiskunnassamme, sekä viranomaisia että toisiamme kohtaan. Juuri luottamus on ollut kansamme kantava voima, kriisinsietokyky perusta, ja siitä on pidettävä hyvää huolta.

Arvoisa puhemies! On huolestuttavaa, että tunnepitoinen polarisaatio on lisääntynyt Suomessa. Me RKP:ssä olemme sitä mieltä, että inhimillisyys ja suvaitsevaisuus tuovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

meitä lähemmäs toisiamme. Siksi olisi tärkeää, että me poliitikot näytämme hyvää esimerkkiä ja rakennamme siltoja sen sijaan, että loisimme syvempiä kuiluja kalastelemalla halpoja pisteitä algoritmien maailmassa.

Arvoisa puhemies! Tänään pohdimme, mikä ennusteskennarioista meitä odottaa kahdenkymmenen vuoden päästä: onko se yhteistyön maailma, jossa kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä on vahvistunut, vai elämmekö tuolloin teknojättien maailmassa, blokkien maailmassa vai murtuvassa maailmassa, jos joku selonteon skennarioista toteutuu? Maailma ei muovaudu sattumalta, vaan jokainen yksittäinen päätös vie meitä johonkin suuntaan. Emme voi vaikuttaa kaikkeen, mutta kaikilla päätöksillämme on vaikutusta.

Eräs ehdottomasti tärkeimmistä tavoitteista tulevaisuuden kannalta on se, että Venäjän julma ja laitton hyökkäyssota Ukrainassa saadaan loppumaan, ja ratkaisevan tärkeä osa on se, että rauha solmitaan Ukrainan ehdoilla. Meidän tehtävämme on puolustaa kansainvälistä oikeutta Putinin hyökkäykseltä ja tukea Ukrainaa sen vapaustaistelussa. Väkivalta ja aggressiot eivät saa sanella maailmamme ehtoja.

Ärade talman! På samma sätt som vi måste stå upp för fred och rättvisa i världen måste vi också hitta lösningar för att tackla klimatförändringen, som är en av framtidens stora utmaningar. Det innebär nya möjligheter att bygga något nytt. En hållbar framtid kräver att vi ställer om snabbt och rättvist med långsiktiga lösningar. Tekniker som koldioxidinsamling eller -lagring kan bli en viktig del av lösningen för att nå våra klimatmål, och vi har ännu långt att gå, men därför behövs de här olika åtgärder.

Samtidigt som extrema väderförhållanden blir allt vanligare blir det ännu viktigare att skydda vårt jordbruk och vår inhemska matproduktion. Det är exempelvis möjligt att genom genmanipulerad förädling förbättra odlingsväxters olika egenskaper att tåla torka eller frost, men tyvärr har bromsandet av gensaxen på EU-nivå gjort att övriga världsdelar har kört förbi oss. Här borde vi på EU-nivå ta vårt ansvar och omfamna möjligheterna.

Arvoisa puhemies! RKP:ssa korostamme, että on tärkeää luoda uskoa tulevaisuuteen. Eri-tyisen tärkeää se on meidän nuorten takia, sillä kun me puhumme tulevaisuudesta, puhumme itse asiassa heistä, puhumme nuorten tulevaisuudesta. Meidän on jatkettava sellaisen yhteiskunnan rakentamista, jossa jokainen nuori kokee, että toivoa on ja uskalletaan unelmoida — sellaisen tulevaisuuden, jossa mielenterveyttä tuetaan, ketään ei jätetä yksin ja usko tulevaan on vahvempi kuin tulevaisuuden pelko.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Räsänen, Päivi.

14.47 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Elämme suuren epävarmuuden ajassa, keskellä murrokskautta, jossa suurvaltojen keskinäiset suhteet, teknologian kehitys sekä pienenevät ikäluokat muovaavat yhteiskuntiamme. Pienenä maana voimme vaikuttaa näihin globaaleihin trendeihin rajallisesti, mutta varautuminen tulevaan on omissa käsissämme.

Tulevaisuuspolitiikka on turvallisuuspolitiikkaa. Nato-jäsenyys ja puolustuksen vahvistaminen ovat välttämättömiä turvallisuuden takaamiseksi. Kansallinen varautuminen käsittää myös huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja yhteiskunnan toimivuuden kriisin hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Kotimainen ruuantuotanto on osa huoltovarmuuden ketjua, joka alkaa pellolta ja päättyy ruokapöytään. Tulevaisuudessakin ihmisen perustarpeet ovat samat: kaikki sukupolvet tarvitsevat ruokaa. Tarvitsemme myös uusia sukupolvia maatalouteen. Nuoria viljelijöitä onkin tällä kaudella tuettu korvauskelpoisuuksia lisäämällä ja aloitustuen yrittäjätulovaa-
timusta keventämällä.

Vesi on yksi Suomen arvokkaimmista luonnonvaroista. Turvaamme vesihuollon huoltovarmuuden lakimuutoksilla, joilla estetään sen yksityistäminen. Energiaomavaraisuus on yhä kriittisempää. Suomi on jo pitkään saavuttanut EU:n energiatehokkuustavoitteet. Kestävä kasvu edellyttää siirtymää puhtaaseen energiaan ja tuotantoon. Hallitus edistääkin muun muassa biokaasutuotannon kehittämistä ja metsäteollisuuden arvonlisän nostamista.

Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden saatavuus on tärkeä osa huoltovarmuutta, mikä tulee turvata myös poikkeusoloissa. Huoltovarmuutemme lääkkeiden osalta on hyvin riippuvainen tuonnista, ja tämä tarkoittaa sen turvaamista varastoimalla. Eurooppalainen ja erityisesti kotimainen lääketeollisuus olisivat kestäviä ratkaisuja huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Syntyvyys Suomessa on romahtanut matalimmalle tasolle 250 vuoteen. Se on selvästi sekä nettouusiutumislukua että naapurimaidemme ja EU:n keskiarvoa alhaisempi. Alhainen syntyvyys uhkaa talouden, esimerkiksi eläkejärjestelmän ja työmarkkinoiden, kestävyyttä.

Poliittiset päätökset eivät toki yksin ratkaise tilannetta, mutta niillä vaikutetaan yhteiskunnan perhemyönteisyyteen. Työtulovähennyksen lapsikorotuksen palautus, äitiyspak-
kauksen arvon nosto sekä lapsilisien korotus ovat esimerkkejä toimista, joilla perheiden toimeentuloa ja hyvinvointia on tämän hallituksen aikana parannettu. Odotamme hallitus-
ohjelmassa sovittua väestöpoliittista selontekoa, jolla voimme edelleen vauhdittaa synty-
vyyttä edistäviä toimia. Perhe on yhteiskunnan sydän, ja perheisiin panostamalla kasva-
tamme koko yhteiskunnan resilienssiä tulevaisuudessa.

Tarvitsemme lisäksi ennaltaehkäisevää ja kansanterveyslähtöistä päihdepolitiikkaa, ter-
veyden edistämistä, mielenterveyttä tukevaa yhteisöllisyyttä ja myös liikunnallista elä-
mäntapaa, jotta väestömme olisi tulevaisuudessa entistä terveempää ja toimintakykyisem-
pää. Kun ihmiset voivat paremmin, he jaksavat rakentaa perheitä, yhteisöjä ja tulevaisuut-
ta.

Tulevaisuutta ei rakenneta vain varautumalla pahimpaan vaan luomalla myös olosuh-
teet kasvulle, osaamiselle ja työnteolle. Koulutuksen ja tki-toiminnan panostuksilla var-
mistamme osaamisen ja innovaatiot, joilla Suomi menestyy tulevaisuudessa. Viimeaikai-
set jäänmurtajakaupat, datakeskushankkeet ja muut teollisuuden positiiviset uutiset kerto-
vat talouden orastavasta käänteestä parempaan.

Arvoisa puhemies! Kansa, joka unohtaa juurensa, menettää tulevaisuutensa. Meidän on tunnettava historiamme, jotta pystymme varautumaan tulevaan. On myös tärkeää tiedos-
taa se kristillinen arvopohja, jolle suomalaisen yhteiskunnan perusta on rakennettu ja joka on ollut koko läntisen hyvinvoinnin ja sivistyksen lähde.

Tuntemalla historiamme ja pitämällä kiinni arvoistamme voimme rakentaa tulevaisuut-
ta, jossa on merkitystä ja toivoa. Emme voi määrätä maailman suuntaa, mutta voimme ra-
kentaa vahvaa ja luottamukseen perustuvaa Suomea. Tulevaisuutta ei voi ennustaa, mutta
sen voi rakentaa. Yhdessä, vastuullisesti ja kestäväan arvopohjaan nojaten. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

14.52 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos. — Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä tulevaisuusselonteko on jo itsessään tärkeä teko. Eduskunta teki aikanaan järkevän vedon edellyttämällä hallitukselta selontekoa tulevasta. Sitä varten oli järkevää perustaa valiokunta, joka käsittelee selonteon eduskunnassa, ja näin selontekoja on tehty jo 30 vuotta eli alkaen vuodesta 1993.

On totta, että mikään ei ole niin vaikeaa kuin tulevaisuuden ennustaminen. Tulevaisuuteen voi kuitenkin valmistautua käymällä erilaisia mahdollisia kehityskulkuja etukäteen läpi. Tälle toiminnalle voi keksiä mitä hienompia nimiä: skenaarioita, visioita, strategioita ja vaikka mitä. Mutta yrittäjänä tiedän sen, että kahta asiaa en vaihda. Ensiksi talouden pitää olla kunnossa. Ilman kunnossa olevaa taloutta ja rahoitusta ei hyviäkään suunnitelmia pystytä toteuttamaan. Toiseksi kaikki suunnitelmat, visiot ja strategiat ovat totta kai tärkeitä, mutta kaikkein tärkeintä on pystyä tekemään päätöksiä ja panemaan asioita toimeksi. Nopeat syövät hitaat, ja onni suosii rohkeaa.

Selonteko analysoi tulevaisuutemme toimintaympäristöä eri suunnista, ja sieltä voi löytää Suomelle enemmän mahdollisuuksia kuin uhkia. Arktisen alueen merkitys tulee kasvamaan sekä lisääntyvien merikuljetusten että alueen öljy- ja kaasuesiintymien ansiosta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! USA:s beställning av isbrytare är det första tecknet på hurdana möjligheter nya områden kan erbjuda också små länder som Finland när man har speciellt kunnande, som vi har, om isbrytare.

On huomattava, että arktinen alue on myös keskeinen siinä kehityksessä, kun Yhdysvallat, Kiina ja Venäjä hakevat uusia asentoja maailmanjärjestyksessä.

Samaan aikaan Euroopan unioni hakee vahvempaa asemaa geopoliittisena vaikuttajana. Tässä Suomen pitää olla hereillä. EU on hajanainen niin turvallisuuden kuin yhteisen talouden suhteen. Turvallisuudessa Suomen selkänöjä löytyy Pohjoismaista, Britanniaista ja Yhdysvalloista. Taloudessa kannattaa omista asioista pitää huolta niin hyvin kuin mahdollista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Yksi tulevaisuuden suunta on avaruus, ja vaikka se saattaa kuulostaa erikoiselta, Suomella on siinä suunnassa paljon mahdollisuuksia. Avaruustoiminnan merkitys tulee kasvamaan arjen palveluissa ja sotilaallisessa toiminnassa. Suomessa on jo nyt hyvin lupaavia alan kasvuyrityksiä, ja lisää on tulossa, kun Nokian sekä pelialan ja puolustusteollisuuden osaamiset lyödään yhteen oikealla tavalla. Myös yhteistyö Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa on kriittisen tärkeää. Sodassa ei todellakaan ole mitään hyvää, mutta pakon edessä ukrainalaisten tuotekehitys esimerkiksi drooneissa on ollut maailmanluokkaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Internetiä tai tekoälyä eivät suomalaiset enää ehdi keksiä, mutta niiden soveltamiselle ja hyödyntämiselle on rajaton mahdollisuus. Teknologioita hyödyntämällä pystytään parantamaan palveluita ja lisäämään tehokkuutta. On hyvä huomata, että digitaalisten palveluiden ja alustojen markkina on maailmanlaajuinen. Niissä palveluissa pitää tavoitteena olla yksinkertaisesti olla maailman paras ja valloittaa maailma. Ei se ole Suomelta ja suomalaisilta kielletty. Päinvastoin, se on mahdollisuus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi on pieni maa, ja pieni maa ei voi olla kaikessa mahdollisessa mukana. Meidän on löydettävä omat vahvuutemme ja keskityttävä niihin. Selonteko on tärkeä viesti tulevaisuudesta. Tulevaisuus tulee joka tapauksessa. Hyvä tulevaisuus on tehtävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on ryhmäpuheenvuorot käyty, ja annan pääministerille kommenttipuheenvuoron. — Riittääkö kolme minuuttia?

14.57 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos tulevaisuusvaliokunnalle tästä tulevaisuustyöstä. On ollut hienoa se, että kun Suomi on ensimmäisenä aloittanut tämän tulevaisuusselonteon tekemisen, niin se on saanut runsaasti huomiota maailmalla. Minullekin tullaan tästä aina puhumaan. Siksi on tosi tärkeää, että tämä traditio jatkuu. Kiitos kaikille ryhmäpuhujille ja eduskuntaryhmille erinomaisista puheenvuoroista.

Muutama kommentti:

Aloitetaan nuorista. Koska jaamme tämän yhteisen huolen, niin siksi tosiaan seuraavan, sen toisen osan aiheeksi on nimenomaan nostettu nuoret. Minusta se on paikka sitten katsoa selonteon pohjalta ja ennen kaikkea eduskunnassa, millaisiin toimenpiteisiin ja johtopäätöksiin siinä päästään. Minusta on hienoa myöskin se, millaisessa asemassa nuoret ovat suomalaisessa päätöksenteossa. Meillä on nuorisovaltuustot, jotka ovat vakiinnuttaneet paikkansa. Kun osallistuin pääministerien ketjussa vuorollani kesällä YK:n kestävän kehityksen viikolle, niin siellä jo vakiintuneen kaavan mukaan paikalla olivat Suomen nuorisodelegaatit. He istuvat pääkokouksissa, päädelegaatti istuu siinä Suomen edustajan, tässä tapauksessa allekirjoittaneen vieressä, ja me annamme hänelle puheenvuoron. Tämä on jo vakiintunut käytäntö — aivan poikkeuksellista. Eli voidaan joskus sanoa myöskin se, mitä on jo tehty. Meillä on paljon tehtävää nuorten eteen ja nimenomaan tulevaisuuden rakentamisessa, mutta me ollaan poikkeuksellinen maa siinä, miten me ollaan otettu nuoret mukaan päätöksentekoon ja annetaan heille foorumeita olla mukana asioiden käsittelyssä.

Sitten tästä päästään siihen, että nythän alkaa eduskunnan vuoro, kun tämä selonteko on annettu eduskunnalle. Silloin esimerkiksi edustaja Kontulan huomiot ja kritiikkikin, mikä on tervetullutta keskustelussa, on hyvä tässä käsittelyssä käydä eduskunnassa läpi ja varmistaa se, että eduskunnan kädenjälki ja tahto ja huomiot näkyvät siinä lopputulemassa. Itse kiinnittäisin siihen huomiota, että vaikka ongelmat ovat pirullisia ja monimutkaisia, niin erityisesti keskitytään selonteossa niihin, jotka ovat meidän omissa käsissämme — kuten turvallisuus, talous, osaaminen tai vaikkapa oma ympäristö, joka on meidän käsissämme ja jota ei kukaan muu täällä ole suojelemassa — tässä tällainen erottelu.

Tästä kun työ lähtee eteenpäin, niin minä toivon todella parlamentaarista ja hyvää henkeä, niin kuin meillä on ollut, ja nimenomaan rohkeutta katsoa erilaisia skenaarioita ja tuoda pöytään erilaisia ratkaisumalleja.

Viimeiseksi ehkä vielä tästä luontopuolesta, joka nousi edustaja Mikkosen puheenvuorossa, en voi olla sanomatta: Nyt yhdessä tehdään töitä sen eteen, että Palokin kosket virtaavat vapaina. Se olisi upea tulevaisuusteko.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. Kiitoksia pääministerille. — Sitteen jatketaan puhujalistaa, vai oliko siellä debattihalukkuutta? Mennäänpä sitten, ja painopiste on nyt ensiksi ryhmäpuheenvuorojen käyttäjissä, jos haluaa puheenvuoron pitää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

— Haluaako edustaja Koulumies käyttää puheenvuoron? Mennään ryhmäpuhujat ensin ja sitten kaikki muut. Koulumies.

15.01 Terhi Koulumies kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että täällä on niin suuri yksimielisyys siitä, että meidän täytyy pitää huolta tulevien sukupolvien asemasta, ja toivottavasti se näkyy myös käytännön päätöksissä. Talous on, niin kuin kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanottiin, se perusta, jolle hyvinvointivaltiokin tulevaisuudessa rakentuu. Eli meidän täytyy alkaa huomioida tulevat sukupolvet ja sukupolvien välinen tasa-arvo vielä vahvemmin näissä tämän päivän päätöksissä kuin mitä aiemmin on tehty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedew.

15.01 Kaisa Garedew ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syntyvyys mainitaan yhtenä Suomen suurimmista tulevaisuuden haasteista. Tulevaisuus on lapsissa. Vuoden 2024 nuorisobarometrin mukaan 61 prosenttia nuorista suhtautuu omaan tulevaisuuteensa optimistisesti. Tulevaisuutensa negatiivisesti näkevien osuus on onneksi pysynyt pienenä.

Tulevaisuutta ja yhteiskuntaa rakennetaan tulevia sukupolvia varten. Siksi on tärkeää löytää keinoja, joilla voimme jo tässä hetkessä valaa nuoriin uskoa hyvään tulevaisuuteen ja rohkaista nuoria aikuisia perustamaan perheitä. Tärkeintä on tarjota eväät hyvään elämään, turvallinen kasvuympäristö, laadukas opetus sekä mahdollisuudet päästä löytämään polku työelämään omia vahvuuksiaan hyödyntäen. Arvoisa puhemies, millä keinoilla hallitus pyrkii edistämään näitä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

15.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri tuossa mainitsi, niin eduskunnan ja valtioneuvoston ennakointiyhteistyö on kansainvälisestikin ainutlaatuista. Heikkoutemme on vain toimeenpano. Me emme saa tästä maailman parhaasta ennakkoinnista irti maailman parasta päätöksentekoa. Tämä yhteistyö on vakiintunut yli 30 vuoden aikana, mutta sitä ei ole kirjattu velvoittavasti lakiin. Siksi ryhmäpuheessani väläytin ajatusta, että nämä tulevaisuuden tavoitteet, mittarit ja vaikutukset kirjattaisiin lakiin — kolme i:tä: intentions, indicators, impact. Silloin tulevien sukupolvien ääni, äänioikeudettomien ääni, velvoittaisi budjetin tekijöitä, lakien laatijoita ja reformien suunnittelijoita. Miltä teistä tämä, pääministeri, sukupolvisopimusajatus kuulostaa, sitoumus tulevien sukupolvien hyvinvointiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

15.03 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On mukavaa, että täällä puhutaan nuorista. Se on totta, että esimerkiksi näistä nuorisodelegaateista voidaan olla hyvinkin ylpeitä. Meidän haaste on nyt se, että me saataisiin nuoren äänen lisäksi käytäntöön myös se, mitä nuoret sanovat.

Mutta Suomi on siis tunnettu innovaatioista. Me olemme innovaatiomaa, ja siitä on hyviä esimerkkejä esimerkiksi Oulun yliopiston 6G-tutkimus, vetyteknologiatutkimus ja Ka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

jaanin LUMI-tietokone ja sen ympärillä tapahtuva toiminta. Jotta me saadaan tämmöisiä innovaatioita myös tulevaisuudessa, niin me tarvitaan myös tutkimusta ja osaamista ja nimenomaan sitä vapaata tutkimusta. Tutkimuksen vapauden indeksissä kahdessa vuodessa Suomi tippui sijalta 9 sijalle 47 — eli kaksi vuotta ja sijalta 9 sijalle 47. Tämä kehitys on äärimmäisen huolestuttavaa. On epäilty, että siihen saattaa olla syynä esimerkiksi rahoituksen ennakoimattomuus tai tutkijoiden uhkailu tai häirintä. Haluaisinkin kysyä pääministeriltä: miten näette, millä tavalla me saadaan se meidän tutkimuspuoli toimimaan niin, että me nyt ei enää tiputa tällä indeksillä vaan ennemmin nousemme takaisin sinne, minne Suomi kuuluu eli sinne kärkipäähän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

15.04 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nousivat esille ne asiat, mihin Suomi voi itse vaikuttaa, ja todellakin se, että me huolehdimme omaa luonnon monimuotoisuudesta, on yksi konkreettinen asia.

Minä haluan nostaa tässä esiin vanhat metsät. Meillä on niitä enää noin kolme prosenttia jäljellä, ja hallitus on omassa ohjelmassaan sitoutunut suojelemaan ne. Me ollaan myös kansainvälisissä sopimuksissa sitouduttu suojelemaan ne. No, hallitus teki nämä kriteerit, mutta ne kriteerit valitettavasti ovat niin löperöt ja ne eivät perustu lainkaan tieteeseen tai johtavat tilanteeseen, että paraikaa Kemijärvellä suunnitellaan hakattavaksi lähes 200-vuotista metsää, ja kun tästä kysyy, niin yhtiö vastaa, että nämä eivät täytä kriteereitä, vaikka me tiedämme, että kun se metsä nyt hakataan, me menetämme valtavan hiilivaraston, me menetämme valtavan monimuotoisuuden, ja 200 vuodessakaan se tuskin kasvaa siihen samalle paikalle samaa monimuotoista samaa hiilivarastoa. Nyt on viimeinen hetki huolehtia siitä, että me suojelemme kaikki vanhat metsämme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.05 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi äärimmäisen tärkeätä hahmottaa, että ekokatastrofi on edennyt nyt niin pitkälle, että sellaisia 1900-luvulta tuttuja tyyniä kausia ei ole enää tiedossa tulevaisuudessa. Myönteisissäkin skenaarioissa, siis jos kaikki menee niin hyvin kuin voi mennä, kehityskulku tarkoittaa, että kriisit seuraavat toisiaan ja että meidän on pyrittävä pysäyttämään ekokatastrofia keskellä myrskyä, korjaamaan laivaa silloin kun myrskyä. Minä olen hirveän huolissani siitä, että minä en kuule hallituksen puheissa, en tässä tulevaisuusselonteossa enkä kyllä tässä salisakaan pois lukien edustaja Mikkonen minkään näköistä heräämistä siihen tulevaisuuteen, jonka me tiedetään tutkimuksen perusteella tässä olevan ihan kohdillaan. Nuoret eivät tätä ratkaise, koska nuoret ovat päättävissä asemassa vasta sitten, kun keskeiset päätökset on tehty. Se on meidän asia, ja meidän tehtävä on tehdä nyt tutkimukseen perustuvaa, tietoperustaista päätöksentekoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Ingo. — Nyt on V-painikkeen mahdollisuus päättynyt, mutta ne, jotka ovat nyt pyytäneet, saavat puheenvuoron, ja sen jälkeen mennään puhujalistalle. — Edustaja Ingo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

15.07 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Framtidens välfärd byggs kring den gröna omställningen, framtidens stora investeringar, sådana som redan görs på många håll i vårt land. Finland ska vara ett land med högt förädlingsvärde, också på våra naturresurser, och världens kunnigaste arbetskraft. Vi ska ha ett investeringsklimat som stöder tillväxt och innovation. För att det här ska kunna uppnås behövs satsningar på utbildning, forskning, företagsvänlighet och resiliens.

Arvoisa puhemies! Suomen on keskityttävä erityisesti talouskasvun luomiseen tulevaisuutta katsottaessa. Talouskasvu on avain hyvinvointivaltion säilyttämiseksi, ja parhaiten se saavutetaan panostamalla Suomen maakuvaan ja luomalla parhaat puitteet investoinneille ja tuotekehitykselle. Siksi haluaisin kysyä pääministeriltä: miten väistämme selonteon uhkakuvat ja miten luodaan Suomesta tulevaisuuden hyvinvointivaltio?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

15.08 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden kannalta on kriittistä, että meillä ylipäänsä on niitä tulevia sukupolvia. Tällä hetkellä olemme siinä todellisuudessa, että vain 18 prosentissa kotitalouksistamme on yksi tai useampia lapsia, mikä on heikoin tilanne koko Euroopassa. Tarvitaan siis laaja-alaisia toimia, tarvitaan luottamuksen vahvistamista, perhetukien lisäksi perheen, työn ja opintojen yhdistämistä, hedelmällisyyskasvatusta kouluissa.

Viime aikoina on käyty keskustelua lapsilisäjärjestelmän uudistamisesta. Tässä yhteydessä olen kyllä ollut huolestunut niistä puheista, joissa on esimerkiksi ehdotettu sisaruskorotuksista luopumista. Näillä sisaruskorotuksillahan tasataan erikokoisten perheiden välisiä taloudellisia eroja, ja pidän niitä tärkeinä. Mutta kysyn pääministeriltä: milloin saamme hallitusohjelmassa sovitun väestöpoliittisen selonteon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

15.09 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmamme tuntuu liukuvan yhä kauemmas ilmaston- ja luonnonsuojelun, vastuullisen teknologian ja kansainvälisen kunnioituksen periaatteista. Onkin aiempaa tärkeämpää, että me niitä puolustamme. Tuleville polville tuhoisin tie on ilmaston kuumenemisen aiheuttamien pysyvien kriisien maailma, ja siitä tulee kääntyä pois nyt eikä vasta myöhemmin. Suomi on onnistunut monissa kestävyiden tavoitteissa, mutta meidän kulutuksemme jäljet jäävät tulevien sukupolvien kannettaviksi. Ennakointi on nyt arvokkaampaa kuin koskaan. Varautuminen alkaa todellisuuden tunnistamisesta, myös sen epämiellyttävän todellisuuden tunnistamisesta. Meidän on aiempaa paremmin nähtävä mahdolliset ja mahdottomat kriisit, jotta opimme menneestä ja osaamme miettiä vaihtoehtoja eri tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuus todellakin kuuluu nuorille. Voisimmeko tosiaan yhdessä sitoutua heidän oikeuksiinsa, aivan kuten Walesissa, jossa tulevien polvien hyvinvointi on kirjattu lakiin? Voisimmeko edustaja Harakan ehdotuksen mukaan tehdä tämän sukupolvisitoumuksen, joka velvoittaa meidät katsomaan yli vaalikausien ja rakentamaan kestävää tulevaisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

15.10 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos pääministerille tämän selonteon esittelystä ja myös ministeriöille sen valmistelusta. Tämä on osoitus siitä, että Suomessa osataan katsoa tulevaisuuteen tietoon, yhteistyöhön ja pitkäjänteisyyteen nojaten.

No, mitkä taitavat olla heikkouksiamme? Ajattelen, että tällainen ilmiöpohjainen budjetointi ja sen kehittäminen ja myöskin kokonaisvaikutusten arviointi erilaisia päätöksiä tehtäessä ovat yksi heikkoutemme. Esimerkiksi tulevaisuusvaliokunnassa, jossa itsekin olen, olemme jo monta vaalikautta peräänkuuluttaneet parempia mittareita kestävä kehityksen yli vaalikautisen edistymisen seurantaan ja ylipäättään erilaisten politiikkatoimien vaikuttavuuden arviointiin. Myös esimerkiksi lapsivaikutusten arviointi on todella oleellinen osa päätöksentekoa, ja olisin halunnut pääministeriltä kysyä: miten voisimme mielestäsi edistää kokonaisvaikutusten arviointia päätöksenteossa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

15.11 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Yksi Suomen suurimmista ongelmista on rakenteellinen menojen ja tulojen epäsuhta. Siinä, missä julkiset menot ovat kasvaneet toistuvasti, on tulopohja jäänyt jälkeen. Veroasteemme on niin korkea, että se itsessään heikentää tuottavuuttamme ja työn sekä yrittäjyyden edellytyksiä.

Tulevaisuuden selonteko korostaa julkisen talouden riittävän vahvaa liikkumatilaa ja tuottavuuden kasvua tulevista shokeista selviämisessä. Kun talous on kunnossa, yhteiskunta selviää paremmin vaikeista ajoista. Istuva hallitus on tehnyt mittavia toimia julkisen talouden tervehdyttämiseksi ja yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Tätä työtä pitää jatkaa tulevilla kausilla. Viime viikolla sovittu velkajarru on tärkeä askel paremman talouspolitiikan puolesta. Suuri kiitos siihen sitoutuneille puolueille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

15.12 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusselonteko kyllä aiheuttaa tuolla kansainvälisissä ympyröissä suurta ihastusta, niin myös tulevaisuusvaliokunta, se, että meiltä löytyy eduskunnasta semmoinen, mutta tällä tavalla eduskunnan muissa valiokunnissa oleskelevana toivoisin sitä tiiviimpää yhteistyötä meidän kaikkien kanssa — koska te teette niin hyvää työtä, niin se olisi hyvä saada kaikkien ulottuville. Samalla tavalla toimeenpanossa meillä on varmasti petrattavaa ja juuri siinä, että siinäkin sektorirajat ylittäen saataisiin näitä näkymiä käyttöön.

Tärkeintähän on keskittyä oikeisiin asioihin. Suomessa on keskitytty kyllä oikeisiin asioihin. Monen hallituskauden projektina on esimerkiksi ollut kvanttietokone ja LUMI-supertietokone, ja tästä voidaan nähdä paljon hyviä kehityskulkuja tulevaan, niin yrityselämään kuin sitten julkisissa prosesseissa. Toivonkin, että nyt ripeästi otetaan käyttöön mahdollisimman paljon tekoälyä julkisissa prosesseissa. Esimerkiksi sairauksia voidaan ennaltaehkäistä [Puhemies koputtaa] ja luvituksiakin nopeuttaa sitä kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

15.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusselonteko on arvokas työkalu. On tärkeää, että politiikassa katsotaan vähän kauemaksikin.

Nyt meitä haastetaan monella tavalla ja monessa. Venäjä, Venäjän hyökkäyssota, epävarmuustekijöitä maailmassa on paljon, mutta samaan aikaan Suomi on edelleen hyvä maa. Muistaisin, että jokin aika sitten Iltalehti taisi listata sata asiaa, joissa Suomi oli aivan kärkipäässä: vakain, vapain, turvallisin, paras hallinto, vähiten korruptoitunut, sosiaalisesti oikeudenmukaisin, onnellisin, tasa-arvoisin. Eli edelleen tänäkin päivänä, vaikka välillä lehtiä lukiessa saattaa syntyä kuva, että miten huonossa maassa me asumme, me asumme hienossa maassa. Presidentti Koivisto totesi aikanaan, että ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettaamme, että kaikki käy hyvin. Pääministeri Orpo, minkälaisena te näette Suomen tulevaisuuden?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

15.15 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen tulevaisuus rakentuu taloudellisesta liikkumatilasta, teknologisesta ja vihreästä murroksesta, turvallisuudesta sekä osaamisesta. Meidän metsäteollisuus on erinomainen esimerkki. Se perustuu kotimaisiin tuotantopanoksiin, tukee huoltovarmuutta ja pitää koko maan asuttuna. Sen merkitys kansantaloudelle ja itärajan turvaamiselle on kiistaton. Meidän on varmistettava, että Suomi pysyy kehityksen kärjessä, ei jää sen jalkoihin. Siksi meidän on jatkettava koulutukseen ja osaamiseen panostamista.

Mutta arvoisa pääministeri, perheet ja lapset ovat Suomen tulevaisuus. Ilman tulevia sukupolvia ei ole suomalaisia. Suomalaisten hedelmällisyysluku on romahtanut olleen tällä hetkellä 1,25. Puola tekee rohkeita ratkaisuja perhepolitiikassaan esimerkiksi verotuksellisin keinoin. Kaksilapsinen perhe tiettyssä tuloluokassa ei maksa lainkaan tuloveroaa. Mitä politiikkatoimia voisimme tehdä jo nyt, [Puhemies koputtaa] niin että oikeasti suomalaiset uskaltaisivat perustaa perheitä ja luottaa tulevaisuuteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.16 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan erityisesti, että pääministeri itse esittelee tämän, koska tämä on erittäin tärkeä asiakirja tulevaisuudesta keskustelemiseksi täällä eduskunnassa.

Itse skenaarioista täytyy sanoa, että se antaa kehityspolkuja. Sitten mielestäni tässä on tärkeitä havaita, että kun täällä on monia erilaisia kehityspolkuja, niin mitkä asiat ovat niitä, jotka joka kehityspolussa pitää kuitenkin huomioida. Ne nousevat tässä mielestäni hyvin esiin. Samalla tämä antaa työkalun niitten hiljaisten signaalien ymmärtämiseen, mitä tässä ympärillä tapahtuu. Nämä ovat mielestäni ne keskeisimmät asiat tässä näin.

Yksi, mikä täältä mielestäni nousee esiin koko ajan jokaisessa skenaariossa, on osaamisen ylläpitäminen ja se, miten me siihen pystytään vastaamaan. Me puhumme yleensä aina ennen työuraa olevasta osaamisen päivittämisestä ja sen vahvistamisesta, mutta mielestäni meillä puuttuu täältä koko ajan se keskustelu, kuinka pystymme osaamista päivittämään sen pitkän työuran aikana, toivottavasti pitkän työuran aikana. Se asia täältä meidän pitäisi nostaa. Mitä mieltä olette tästä, pääministeri?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tulevaisuuteen katsomme rohkealla mielellä, mutta tällä hetkellä meidän tulevaisuutemme näyttää kaikelta muulta kuin hyvältä. Eniten suren nuorten puolesta.

Esimerkkinä: Metsäteollisuutta ajetaan tällä ilmastohumpalla alas aivan silmät sokeana. Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, että iso metsäteollisuus suunnittelee laitosten sulkemista. Pääministeri viittasi omassa puheenvuorossaan muun muassa Palokkiin, niin ajatelkaapa, hyvät ystävät, kun meillä on semmoinen tilanne Pohjois-Karjalassa, että ollaan menossa kohta tilannetta kohti, jossa Uimaharjun sellutehtaan tulevaisuus on vaakalaudalla. Eivät ole ilmoittaneet kyllä mitään, mutta helppo on lukea peliä, sen verran jalkapallomiehiä olemme kaikki ja naisia tietysti myös.

Mutta kun te puhutte Palokista, niin minkä tautta meiltä aina ollaan viemässä? Nyt meiltä on viety puhelinyhteydet, kun 3G purettiin. Se tiedettiin etukäteen, miten siinä käy. Ei ole kunnollisia puhelinyhteyksiä enää ollenkaan.

Sitten toinen asia: Tierahoja on tullut — olette sanonut, arvoisa pääministeri, että Itä-Suomeen on tullut paljon — mutta Pohjois-Karjalaan on tullut yksi tai kaksi pientä. Mitään merkitystä niillä ei oikeastaan ole. Meillä on paljon sympatiaa, meillä on paljon hyvää, mutta rahaa ei ole tullut.

Lopuksi, arvoisa puhemies! Palokkiin rakentakaa nyt arvoisa, kunnioittamani pääministeri, se Nälönvirta-ratkaisu. Siihen ei valtion rahaa mene yhtään. Ja rakentakaa sitten se 400 kilovoltin linja sieltä lännestä kohti Pohjois-Karjalaa ja Kontiolahtea, niin silloin olemme tyytyväisiä. Nyt meillä ei ole mitään virtaa, ja jos tuo Uimaharju loppuu, niin ollaan todella vaikeuksissa. [Puhemies koputtaa] Silloin pääministerikin on enempi kuin huolissaan, silloin hän on todella huolissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

15.19 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että puhumme tässä salissa tulevaisuudesta. Tulevaisuuslonteon skenaarit, joissa planetaaristen rajojen rikkoutumista ei oteta vakavasti eikä kestävyysmurrosta edistetä riittävästi, ovat karua luettavaa. Seuraukset ovat todellisuutta jo nyt. Ekologinen romahdus näkyy taloudellisina menetyksinä, luonnon köyhtymisenä ja ihmisten hyvinvoinnin heikkenemisenä. Tällä on peräänkuulutettu, aivan oikein, toivoa tulevaisuuteen. Se edellyttää uskottavia toimia ympäristökriisien ratkaisemiseksi. Poliitiikan tutkija Johanna Vuorelma pohtii Helsingin Sanomissa, miksi jatkamme elämäämme kuin viimeisiä mammutteja jahtaavat edeltäjämme, vaikka tietoa ympäristöä tuhoavan käyttäytymisemme aiheuttamasta eksistentiaalisesta uhasta kyllä löytyy. Tämä on ihmiskunnan kohtalonkysymys, johon hallituksenkin tulisi politiikallaan esittää uskottavia ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

15.20 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuuslonteossa on pari sivua myös koulutuksesta. Koulutuksen tärkeys nousee esiin tuottavuuden kasvun ja innovaatioiden suhteen. Suomi on jäänyt korkeakoulutuksessa jälkeen muista OECD-maista, joissa tutkinon suorittaneiden nuorten aikuisten osuus ikäluokista on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

kasvanut. Koulutusjärjestelmän tulisi vastata muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin, ja hallitus tavoittelee sitä, että nuorten aikuisten ikäluokasta 50 prosenttia olisi korkeakoulutettuja. Teknolוגiateollisuuden tavoite on kunnianhimoisempi, peräti 70 prosenttia, mutta joka tapauksessa nuorten ikäluokat pienenevät eikä meillä ole varaa hukata yhtäkään nuorta. Se tarkoittaa sitä, että myös ammatillisen koulutuksen käyneiden nuorten todelliset mahdollisuudet jatkaa korkeakouluun olisi turvattava paremmin.

Selonteossa mainitaan, että tarvitaan laaja-alaista sivistystä ja osaamista. Sitä tarvitsevat myös ammatillisen koulutuksen nuoret. Viime viikon MOT on toivottavasti tullut katsottua. Siksi en voikaan olla ihmettelemättä, jos hallitus ei ryhdy nyt enemmän panostamaan tähän sektoriin — puolet meidän nuoresta ikäluokasta käy amista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

15.21 Mikko Polvinen erk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uudenkaupungin autotehtaan ikävät uutiset saivat minut pohtimaan eurooppalaista teollisuuden tulevaisuutta. Tämä geopolittinen murros ja teknologinen murros yhtä aikaa ovat mahdollistaneet Kiinalle Euroopan autoteollisuuden latistamisen.

Jos katsomme Kiinan autoteollisuutta, se on kolmasosa tällä hetkellä globaalista autotuotannosta. Euroopan autoteollisuus on laskenut 6,2 prosenttia viime vuonna, mikä tarkoittaa Saksassa 50 000 menetettyä autoteollisuuden suoraa työpaikkaa viime vuonna, ja sitä edellisenä viitenä vuotena luku oli yhteensä sama 50 000. Kehitys on huolestuttava.

Saksassa, Itä-Saksan puolella, neljäsosa ihmisistä työskentelee autoteollisuuden parissa. Jos tämä kehitys jatkuu näin, että kiinalaiset ottavat Euroopassa tilaa autoteollisuudelta, niin tulemme valitettavasti toimintaympäristössämme näkemään massatyöttömyyttä. Toivoisin, että eduskuntakäsittelyssä tämän teknologisen murroksen aiheuttamat geopolittiset vastakkainasettelut eivät aiheuttaisi meille sitä, että Eurooppaan tulisi satojentuhansien ihmisten massatyöttömyys, koska se aiheuttaa sisäistä epävakautta Euroopan maissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.22 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On huikea tulevaisuusteko, että Suomen kilpailukykyä on parannettu merkittävästi, ja se on Orpon hallituksen määrätietoisien työn tulosta. Olemme laittaneet talouden perustaa kuntoon, uudistaneet työmarkkinoita ja tehneet historiallisen panostuksen tutkimukseen ja kehitykseen. Nämä päätökset vahvistavat kasvua ja luovat Suomesta houkuttelevan maan myös investoinneille.

Arvoisa puhemies! Kun katsomme tulevaisuuteen, yksi hälyttävä suunta on jäänyt vähälle huomiolle: suomalaisten fyysisen kunnon heikkeneminen. Jos ihmiset eivät jaksa, ei kasvu kannu, ja tällä on vaikutusta myös puolustuskykyymme. Meidän seuraava kilpailukykyteko on sen varmistaminen, että meillä on terve ja toimintakykyinen kansa. Liikkuminen, hyvinvointi ja työkyky eivät ole sivuseikkoja, ne ovat talouskasvun edellytys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

15.24 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu pääministeri! Perusopetus on tulevaisuuden Suomen perusta ja kivijalka. Se takaa lapsille ja nuorille perustaidot: lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen sekä elämän taidot kädentaitoineen mutta myös kriittisen ajattelun, vuorovaikutuksen ja kyvyn toimia yhdessä. Laadukas ja tasa-arvoinen perusopetus turvaa osaamisen, toimintakyvyn, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa sitä kautta Suomen kilpailukykyä. Tarvitsemme tekijöitä maamme eri ammatteihin ja erityisesti kasvuun tähtääville aloille sekä myös hoiva-alalle. Tulevaisuudessa on siis varmistettava, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja kasvaa täyteen potentiaaliinsa. Tämä on avain ja investointi Suomen tulevaisuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.25 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä koko konsepti näiden tulevaisuusselonteiden takana, jossa ensin todella tehdään tätä skenaariotyötä ja sen jälkeen lähdetään pohtimaan ratkaisuja, on kyllä arvokas, ja tätä sopii jatkaa. Varmaan yksi kehityskohde, mikä tähän liittyy, on se, millä tavalla me tämän kokonaisuuden merkitystä myös tässä talossa voisimme hieman parantaa, koska monesti, kun me puhumme tässäkin salissa akuuteista ongelmista, sali on aika lailla täynnä, mutta sitten kun pitäisi tulevaisuuteen katsoa, niin sanotaanko näin, että kyllä tänne varmaan useampikin kollega vielä mahtuisi mukaan.

Mutta tähän tulevaisuusselonteon ensimmäiseen osaan. Ehkä itse nostaisin sieltä esille näiden tulevaisuusvalmiuksien läpikäynnin, joka tässä selonteossa on aivan siellä viimeisenä, ja kun kuuntelin erittäin hyviä kollegoiden puheenvuoroja, niin varmaan sieltä keskeisimmäksi nousee osaamisen merkitys. Elikkä siinä, millä tavalla muuttuneessa maailmassa kykenemme edelleen toimimaan, se keskeinen vaade tulee kyllä tähän suomalaiseen osaamiseen, jota toivon mukaan pystyisimme kaiken kaikkiaan yhdessä rakentamaan entistä paremmaksi, jotta jatkossakin pärjäämme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Reijonen.

15.26 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristallipallo ei nyt näytä toimivan, ja eihän se ole varmaan toiminut ennenkään, ja sen takia meillä tehdään näitä tulevaisuusselontekoja.

Kiitoksia pääministerille esittelystä. Todellakin Suomessa talouden on oltava kunnossa, ja Suomen on oltava haluttava maa, että tänne halutaan sijoittaa. Jos miettii tulevaisuutta, niin aika harva meistä tiesi muutamia vuosia sitten, mitä tuleman pitää, ja tämä sotahan on nyt opettanut, että ei todellakaan voi kaikkeen varautua. Se on opettanut meitä siltäkin kullalta.

Metsät ovat meillä tärkeä asia. Metsä on meille vahvuus, ei missään nimessä vitsaus. Todellakin siihen pitää panostaa, että myös maanomistaja voi tehdä sillä, mitä haluaa.

Syntyvyys on tärkeää. Pahalle tuntuu, jos ilmaston takia ei tehdä lapsia. Se kuulostaa pahalle.

Maakuvassa huolestuttavat huumeet täällä meillä. Jos Helsingin ydinkeskustaan tulee, niin moni varmaan ajattelee, mikähän täällä meininki on, mutta kyllä huumeet ovat täällä meillä ongelma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Joissakin maissahan on ihan tämmöinen, jos oikein muistan, tulevaisuusministerikin, mutta onneksi tämä hallitus on kuitenkin panostanut turvallisuuteen ja kilpailukykyyn, ja tiestöönkin on panostettu, vaikka täällä muuta väitetään.

Ihan mielenkiinnosta kysyn pääministeriltä: miltä tämä Helsinki ja muutenkin Suomi näyttävät ulkomaalaisen silmin, kun tulee tänne, jos täällä huumeita kuitenkin velloo tuolla Helsingin katukuvassa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on vastauspuheenvuorot käytetty. Pääministerille kommenttipuheenvuoro, kolme minuuttia.

15.27 Pääministeri Petteri Orpo: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos kaikille puheenvuoron käyttäjille: hyviä, asiallisia puheenvuoroja. Siellä oli paljon kysymyksiä, mutta ehkä kuitenkin menen tämän ison kuvan kautta.

Kun katsoo todellakin tämän maailman murroksen, mihin moni puhuja viittaa, ja siitä juontuvat muutokset meidänkin toimintaympäristöön, kun tämä muutos on ollut vielä niin nopeaa, niin esimerkiksi puhdas siirtymä ja Venäjän aggressio Ukrainassa, turvallisuuspoliittiset muutokset, globaali teknologiakilpailu, nehan ovat muuttaneet aivan täysin tätä.

Otetaan nyt esimerkiksi tämä eurooppalainen autoteollisuus. Se on hyvä esimerkki siitä, miten ennakointi olisi ollut hyvää, koska eurooppalainen autoteollisuus ei vastannut kymmenen vuotta sitten selkeästi tulossa olevaan sähköistymisen trendiin. Nyt ollaan joidenkin arvioiden mukaan 5—10 vuotta perässä Kiinaa teknologiassa, ja tämä tulee johtamaan tällä hetkellä juuri siihen, mitä me nähdään, että eurooppalainen autoteollisuus on kovassa liemessä ja kiinalaiset sähköautot työntyvät paljon halvempina ja teknologialtaan jopa ylivertaisiksi kuvattuina eurooppalaisillekin markkinoille. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, millaisia haasteita meidän perinteiset teollisuuden ja työllisyyden ja talouden rakenteet kohtaavat. Siksi tämä ennakointityö on niin äärettömän tärkeää.

Sitten meillä on toisenlaisia haasteita, valtavia, kuten ilmastonmuutos, joka ei ole hävinnyt mihinkään, joka etenee, ja siihen vastaaminen. Tällä hetkellä se ei ole kovinkaan trendikästä maailmalla, ei tunnu isoja kiinnostavan, mutta meidän pitää olla kiinnostuneita ja tehdä oma osamme ja jatkaa töitä.

Meillä on siis valtavia haasteita, joissa meidän pitää pystyä luovimaan, ja ennustaminen on paras mahdollinen tapa pyrkiä tekemään oikeita ratkaisuja. Ratkaisut tehdään aina suuren epävarmuuden vallitessa ja valitaan vähiten huono vaihtoehto tai parhaalta vaikuttava vaihtoehto, ja sitten aika näyttää, miten on onnistuttu. Siksi tämä työ on niin äärettömän tärkeää.

Se, että mitataan esimerkiksi erilaisilla kestävyysmittareilla, on äärettömän tärkeää, ja kyllä sitä tehdään. Esimerkiksi YK:n mittarit, joilla mitataan, miten eri maat edistävät kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, ovat jo yksi tällainen tapa. Sitten meillä on kansallisia mittareita paljon. On äärimmäisen tärkeää, että me koko ajan seurataan, miten eri asiat etenevät.

Koulutukseen: Mielestäni olisi tärkeää se, että aloitetaan perusteellinen työ kohti tulevaa eduskuntakautta, jossa käydään läpi meidän koko koulutusjärjestelmän tila ja sen uudistustarpeita. On aivan selvä, että ammatillinen koulutus on varmaan se, mihin tällä hetkellä täytyy kiinnittää erityinen huomio. Hallituksellani peruskouluhan on ytimessä, sen tason vahvistaminen, parantaminen, tukeminen, mutta ammatillinen koulutus on selkeästi suurien haasteiden edessä. Tämä on myös eri uudistusten myötä sellainen kehityskulku,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

jossa ei kannata syyttäviä sormia osoittaa minnekään, vaan ajatellaan se niin, että tämä malli ei nyt toimi riittävän hyvin meidän nuorten näkökulmasta, ja haetaan siihen yhdessä ratkaisuja.

Sitten ihan yksittäisenä asiana näistä vanhoista metsistä: Hallitusohjelman kirjauksessa lukee, että suojellaan valtion vanhat metsät. Sitä me ollaan tehty eniten, satatuhatta hehtaaria valtion vanhoja metsiä. Nämä kriteerithän liittyivät silloin käytännössä yksityisten metsien suojelukriteereihin, ja nyt toivottavasti siellä Kemijärvellä on kyse sitten mieluummin näistä kuin siitä, että noin vanhoja valtion metsiä vielä löytyy hakattaviksi. Tämä on selvä.

Pohjois-Karjalan osalta 450-linja on suunnitteilla, ja se sinne tehdään. Maakuntalennot on turvattu. Lieksaan 20 miljoonaa siltaan muistaakseni juuri arviossa. [Hannu Hoskosen välihuuto] Koetetaan parantaa juoksua, että edustaja Hoskonenkin voi olla tyytyväinen.

Viimeiseksi totean sen, arvoisa puhemies, kun olen ylittänyt aikani, että kyllä meillä on toivoa. Me olemme niin monella mittarilla maailman parhaita maita edelleen, ja meillä on edelleen yksi maailman parhaita koulutusjärjestelmiä. Meillä on valtavia haasteita, mutta me hoidetaan ne ja sitä kautta varmistetaan yhdessä, että meillä on nuorilla ja ylipäänsä suomalaisilla hyvä tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Toivolle pitää aina riittää aikaa. — Sitten mennään puhujalistaan. Kuten tiedätte, tämä on aikataulutettu, eli noin kello 16 lopetetaan tämän asian käsittely ja sitä jatketaan myöhemmin. — Nyt edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

15.32 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusselonteko on yksi parlamentaarisen järjestelmämme tärkeimmistä välineistä. Se ei vain kuvaa hallituksen näkemyksiä tulevaisuudesta vaan kertoo myös, miten Suomi varautuu muutokseen taloudellisesti, sosiaalisesti ja turvallisuuspoliittisesti. Se on kuva siitä, millaisiin uhkiin meidän on varauduttava ja millaisen maan haluamme jättää seuraaville sukupolville.

Maailma ympärillämme muuttuu nopeammin kuin koskaan. Teknologinen murros, geopolitiinen epävarmuus, ilmaston kiihtyvä muutos, talouden kantokyky ja sosiaalinen kestävyys haastavat perinteiset rakenteet. Samalla Suomen sisäinen resilienssi, meidän yhteiskuntamme eheys ja luottamus joutuvat koetukselle, ja juuri siksi tämä keskustelu onkin tärkeä. Meidän tehtävämme on varmistaa, että tulevaisuus ei ole vain harvojen mahdollisuus vaan yhteinen lupaus kaikille suomalaisille.

Puhemies! Turvallisuus ei ole enää vain sotilaallinen kysymys. Kyse on kokonaisturvallisuudesta, energiahuollosta, kyberturvasta, huoltovarmuudesta, hyvinvoinnista, osaamisesta ja kansalaisten luottamuksesta yhteiskuntaa kohtaan. Venäjän hyökkäyssota on muuttanut pysyvästi Euroopan turvallisuusjärjestystä. Suomi on Naton jäsen, minkä luotamme lisäävän pelotettamme. Olemme osa EU:ta ja erilaisia kansainvälisiä ryhmittymiä ja vahvistamme kahdenvälisiä suhteitamme turvallisuuden takaamiseksi ja rauhan rakentamiseksi. Nämäkään toimet eivät yksistään riitä. Tarvitsemme myös sisäistä kestävyyttä, kykyä toimia kriiseissä, varmistaa peruspalvelut ja pitää koko kansa mukana.

Selonteko korostaa hyvinvoinnin merkitystä yhteiskunnan kestäväyyden ytimessä. Hallitus on tehnyt kuitenkin tällä kaudella toimenpiteitä, jotka uhkaavat tätä perustaa. Soteleikkaukset, sosiaaliturvan heikennykset, opintotuen leikkaukset ja maksujen korotukset ovat osuneet ja osuvat niihin, joiden tulevaisuus on jo valmiiksi koetuksella. Me näemme hyvinvoinnin ja osaamisen investointeina, emme vain menoina. Elinikäinen oppiminen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

laadukas koulutus ja tutkimus ovat ne kivijalat, joiden varaan Suomen menestys rakentuu. Niistä ei pidä tinkiä, ei edes taloudellisesti tiukkoina aikoina.

Sen sijaan taloudesta puhuttaessa onkin oikein myöntää, että velkaantumisen suunta on muutettava, ja siksi parlamentaarinen sopu asian suhteen onkin oikea. On kuitenkin muistettava, että vahva talous syntyy vahvoista ihmisistä. Työllisyys kasvaa vain, jos osaaminen, terveys ja toimeentulo ovat kunnossa. Hallituksen valitsema leikkauslinja ei ikävä kyllä ole nyt vahvistanut työllisyyttä vaan luonut 100 000 työpaikan sijaan 80 000 uutta työtöntä. Suunta on väärä ja surullinen näiden ihmisten näkökulmasta. Julkista taloutta on tasapainotettava kasvua tukevilla keinoilla, investoimalla tutkimukseen, vientiin, innovaatioihin ja koulutukseen. Pitäisi pystyä tekemään rohkeita tulevaisuuteen katsovia toimia esimerkiksi keventämällä palvelualojen alvia tai etsimällä vaikuttavia keinoja pienten ja keskisuurten yritysten kasvun tueksi. Sinne ne tulevaisuuden työpaikat ja kasvu voivat syntyä, jos edellytykset ovat kohdillaan.

Päätä ei kannata pitää pensaassa myöskään puhtaan siirtymän ja digitaalisen murroksen osalta. Se on nähtävä realistisesti mahdollisuutena uudelle teolliselle nousulle. Suomella on osaamista ja luotettavuutta, joita maailma tarvitsee. On meidän tehtävämme rakentaa niistä tulevaisuuden kilpailuetu ja näyttää suuntaa eikä vain seurata kehityskulkuja.

Arvoisa puhemies! Selonteko muistuttaa meitä myös siitä, että ilmastonmuutos on todella aikamme suurin turvallisuuskysymys. Muutoksen mukanaan tuomat radikaalit säätymiöt, eliö- ja lajimuutokset, jäätiköiden sulaminen ja asuinkelvoton kuumuus eivät ole vitsi vaan tätä päivää. Ilmastotoimet eivät ole talouden este, vaan puhdas siirtymä luo uusia työpaikkoja, vahvistaa energiaomavaraisuutta ja turvaa maatalouden kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Näiden nostojen myötä haluan kiittää tulevaisuusselonteon tekijöitä. Selonteko tarjoaa meille tässä hyvän mahdollisuuden katsoa eteenpäin yli hallituskausien, yli puoluerajojen. Se tuo esiin toimia, jotka on tunnustettu merkittäviksi paremman tulevaisuuden kannalta ja joihin olisi poliittisestikin syytä tarttua. Meidän on rakennettava Suomea, joka on turvallinen, sivistynyt, osaava ja kestävä, maa, jossa jokaisella on mahdollisuus onnistua ja osallistua. Usko tulevaan syntyy oikeudenmukaisuuden tunteesta, taloudellisesta vakaudesta, luottamuksesta omaan osaamiseen ja turvallisuudentunteesta, toisin sanoen perusasioista. Tulevaisuudenusko ei synny pelkistä sanoista vaan teoista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

15.37 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa rouva puhemies! Käymme tänään lähetekeskustelua hallituksen tulevaisuusselonteosta, jonka tehtävä on viitoittaa suuntaa Suomelle vuosikymmeniksi eteenpäin. Tärkeä kysymys, johon meidän on tulevaisuutemme osalta vastattava, on yksinkertainen ja perustavanlaatuinen: miten varmistetaan jatkossa hyvän elämän ja hyvän työn Suomi? Hyvä elämä ja hyvä työ eivät ole luksusta, ne ovat jokaisen suomalaisen oikeus. Käsittelyssä olevan selonteon tulisi antaa vastauksia siihen, miten nämä oikeudet turvataan nopeasti muuttuvassa maailmassa.

Me elämme murroksen aikaa. Teknologinen kehitys, erityisesti tekoälyn nopea yleistyminen, muuttaa työelämäämme perusteellisesti. Tämä ei ole pelkästään tekninen kysymys, vaan ennen kaikkea inhimillinen haaste. Miten varmistamme, että jokaisella suomalaisella on paikka työelämässä myös tulevaisuudessa? On selvää, että tässä haasteessa tarvitsemme panostusta koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Tarvitsemme turvaverkkoja, jotka eivät vain pehmennä pudotusta, vaan auttavat ponnistamaan takaisin työelämään. Tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

vitsemme työmarkkinoita, joissa ihmisarvo ja osaaminen kulkevat käsi kädessä. Emme kaipaa epävarmuutta, vaan uskoa tulevaisuuteen ja turvalliseen elämään.

Arvoisa puhemies! Hyvä työ ei ole ihmiselle vain toimeentuloa. Se on myös mielekkyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia. Miten käy työkyvylle, jos mielenterveys horjuu? Tiedämme, että mielenterveyden haasteet ovat kasvaneet räjähdysmäisesti erityisesti nuorten keskuudessa. Hyvä työ ei voi toteutua ilman hyvää mieltä. Missä ovat hallituksen toimet mielenterveyspalveluiden vahvistamiseksi? Missä on panostus ennaltaehkäisyyn ja matalan kynnyksen tukeen?

Hyvä elämä ei myöskään synny yksin. Se syntyy yhteisöstä, joka kantaa. Yhteiskunta, joka rakentuu ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle pohjalle, on yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus hyvään elämään. Se on yhteiskunta, jossa päätöksiä tehdään yhdessä kaikkia kuunnellen ja kunnioittaen. Meidän on turvattava palvelut, jotka tukevat ihmisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Laadukas sosiaali- ja terveydenhuolto ei ole etuoikeus, vaan perusoikeus.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointi syntyy hyvistä ihmissuhteista, turvallisuudesta ja osallisuudesta. Tulevaisuuden Suomi ei saa olla jakautunut maa, heikoimmista on pidettävä huolta. Hyvä elämä kuuluu kaikille, ei vain harvoille.

Tämä tulevaisuusselonteko voi olla mahdollisuus — mahdollisuus rakentaa yhteinen visio Suomesta, jossa jokainen voi elää hyvää elämää ja tehdä merkityksellistä työtä. Me oppositiossa haluamme rakentaa tulevaisuuden yhdessä. Sellaisen tulevaisuuden, missä jokaisella suomalaisella on paikka, mahdollisuus työhön ja turvaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.41 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä tulevaisuusselonteko muistuttaa meitä yhdestä tärkeästä asiasta: Suomen vahvuus ei ole vain luonnonvaroissa, vaan se on ihmisissä. Meidän valttimme ovat osaaminen, luottamus ja yrittämisen rohkeus. Ne ovat pitäneet tämän maan pystyssä ennenkin ja pitävät jatkossakin. Siksi hallitus on vaikeinakin aikoina panostanut koulutukseen ja tutkimukseen. On huolehdittava siitä, että jokaisella nuorella on mahdollisuus oppia, kasvaa ja tehdä työtä, joka vie tätä maata eteenpäin, olipa se palkkatyötä tai oma yritys, joka työllistää muitakin.

Suomalainen yrittäjä on tämän maan selkäranka. Hän ottaa riskin, investoi ja pitää pyörät pyörimässä. Nyt tarvitaan vakaata politiikkaa, selkeää suuntaa ja luottamusta tulevaisuuteen, ettei yrittäjän tarvitse miettiä, uskaltaako investoida ja palkata uusia työntekijöitä. Kun maailmassa rajat kovenevat ja epäluottamus kasvaa, Suomi pärjää, koska täällä pidetään lupaukset ja luotetaan siihen, että mennään yhdessä eteenpäin. Tämä selonteko on muistutus siitä, että Suomi ei ajelehti sattumalta, se tietää, mihin se on menossa.

Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on luoda edellytyksiä työlle, yrittämiselle ja talouskasvulle tekemällä Suomesta koko maan kattava erityistalous alueen investoinneille. Sen sijaan, että kasvu keskittyisi harvoihin suuriin kaupunkeihin, me haluamme, että investoinnit, työpaikat ja tulevaisuuden mahdollisuudet ulottuvat jokaiseen maakuntaan, jokaiselle suomalaiselle.

Puhtaan energian siirtymä, teollisuusinvestoinnit ja tki-panostukset luovat Suomelle mahdollisuuden nousta yhdeksi Euroopan houkuttelevimmista maista yrityksille ja osaajille. Juuri siksi on hyvä mennä huomista kohti, koska meillä on suunta, joka yhdistää vastuullisen taloudenpidon, työn ja yrittämisen, palkitsemisen sekä uskalluksen uudistua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kun katsomme tulevaisuuteen, meidän on tunnustettava ainakin yksi vakava huolenaihe. Se ei liity nyt valtiontalouden lukuihin vaan ihmisten jaksamiseen. Suomalaisten fyysinen kunto on heikkenemässä. Tämä kehitys näkyy arjessa, työkyvyssä ja lasten hyvinvoinnissa. Jos fyysinen toimintakyky rapistuu, rapistuu samalla työkyky, oppiminen ja tuottavuus. Siksi meidän on nostettava tämä ilmiö nyt tosissaan tulevaisuusselonteon ytimeen. Hyvinvointi ei ole talouskasvun vastakohta, se on sen edellytys. Tarvitsemme yhteiskunnan, jossa liikkuminen ja terveet elämäntavat ovat luonnollinen osa arkea niin kouluissa, työpaikoilla kuin vapaa-ajalla. Tarvitsemme kannusteita huolehtia terveydestä ja toimintakyvystä, aivan kuten meillä on ollut kannusteita investoida ja työllistää.

Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallitus on kääntänyt Suomen suunnan taloudesta, ja meidän on nyt varmistettava, että suomalaiset jaksavat myös kulkea sitä tietä. Kun kilpailukyky ja hyvinvointi kulkevat käsi kädessä, meillä on todellinen pohja vahvalle tulevaisuudelle. Tämä on meidän tehtävämme, rakentaa Suomi, joka kasvaa, voi hyvin ja uskalltaa katsoa huomiseen luottavaisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

15.45 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen tulevaisuusselonteko käsittelee Suomen toimintaympäristöä pitkällä aikavälillä. Keskeisin ja pitkäkestoin siinä tunnistettu muutostekijä on planetaaristen rajojen rikkoutuminen ja kestävä kehityksen tarve. Ne ovat perusta, jolle muut keskeiset uhat ja mahdollisuudet rakentuvat. Meidän on kyettävä ihmiskuntana tekemään valtava kestävyysmurros niin omassa ajattelussamme kuin talouden rakenteissa. Se on meille kirjaimellisesti elämän ja kuoleman kysymys.

Planetaarinen kolmoiskriisi etenee hälyttävää vauhtia. Kolmoiskriisin muodostavat ilmaston kuumeneminen, saastuminen ja luontokato. Asiantuntijat varoittavat, että seitsemän yhdeksästä elämää ylläpitävästä planetaarisesta rajasta on ylitetty. Samaan aikaan maailman konfliktit ja sosioekonomiset kriisit eivät ole hallinnassa. Esimerkiksi äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä maailmassa on kääntynyt kasvuun. Ekologiset ja sosioekonomiset kriisit sekä konfliktit kietoutuvat yhteen, kun esimerkiksi ilmaston kuumeneminen aiheuttaa kuivuutta, josta seuraa köyhyyttä ja konflikteja, jotka puolestaan estävät peruspalveluiden, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon järjestämisen.

Planetaaristen rajojen järkkäminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti yhteiskunnan toimintaedellytyksiin Suomessa ja koko maailmassa. Siksi niihin tulisi syventyä tulevaisuusselonteossa riittävällä vakavuudella. Suomen on osaltaan vastattava kestävyyskriisin ratkaisemiseen ja kestävä kehityksen tavoitteiden kokonaisvaltaiseen edistämiseen.

Se kaikkein keskeisin kysymys tulevaisuudessa on, miten saamme sovitettua kaiken toimintamme maapallon ekologisiin rajoihin. Ilmastokriisi, luontokato ja saastuminen ovat luonnonvarojen ylikulutukseen perustuvan elämäntapamme tuhoisia seurauksia. Kun tiedämme tämän, on hätkähdyttävää, että kestävyyskriisiin vastaaminen ei edelleenkään etene edes niin nopeasti kuin maailman valtiot ovat keskenään sopineet. Kansainvälisistä Agenda 2030 -tavoitteista on toteutumassa alle viidennes. Maailmanlaajuisesti hiilidioksidipäästöt nousivat jälleen viime vuonna uuteen ennätykseen. YK:n arvion mukaan maapallon keskilämpötila saattaa nykytoimilla nousta jopa 3,1 astetta esiteolliseen aikaan verrattuna. Valtamerten lämpötila oli viime vuonna korkeimmillaan 65 vuoden havaintojakson aikana, ja koralliriutoille olemme aiheuttaneet jo peruuttamatonta tuhoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Arvoisa puhemies! Keikahduspisteellä tarkoitetaan hetkeä, jonka jälkeen jokin ilmiö kiihtyy dramaattisesti eikä sitä voi enää pysäyttää. Tämän pisteen jälkeen luonto ei enää yläpidä itseään. Me olemme jo kuulleet, että korallit eivät tule enää toipumaan. Seuraavaksi edessä voi olla jäätiköiden romahtaminen, nykyisten merivirtausten heikkeneminen, Amazonin sademetsän kuivuminen tai ikiroudan sulaminen.

Tulevaisuusselonteon skenaariot, joissa vihreää siirtymää ja kestävyysmurrosta ei edistetä riittävästi, ovat karua luettavaa. Ekologinen romahdus näkyy esimerkiksi taloudellisina menetyksinä ja ihmisten hyvinvoinnin heikkenemisenä. On selvää, että emme etene riittävällä tahdilla kohti tulevaisuusselonteon positiivisia skenaarioita. On huolestuttavaa, että ilmasto- ja luontotoimissa on otettu takapakkia niin Suomessa kuin EU:ssa.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että peli olisi menetetty. Muutos on mahdollinen. Tulevaisuusselonteossa esitellään myös skenaario hyvästä elämästä planeetan rajojen sisällä. Tässä skenaariossa ihmisten hyvinvointi ja terveys ovat lisääntyneet samalla, kun globaali turvallisuus on parantunut, vihreä siirtymä ja kestävyysmurros etenevät yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisella tavalla, ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen, kiertotalous sekä teknologiset innovaatiot auttavat sopeutumaan ja hillitsemään ilmastokriisiä. Tämä maailma on vielä mahdollinen, ja ennen kaikkea se on tavoittelemisen arvoinen. Muutos ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan se vaatii aktiivisia toimia. Se vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, kokonaisvaltaisia ratkaisuja ja rohkeutta tehdä vastuullisia ja tulevaisuuteen katsovia päätöksiä. Suomen on oltava maa, jossa päätökset tehdään parhaaseen tutkittuun tietoon pohjaten ja jossa pidetään kiinni kansainvälisistä sitoumuksista. Meillä on täällä kyky ja resurssit toimia suunnannäyttäjänä, mutta se vaatii johdonmukaista politiikkaa kaikilla hallinnonaloilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari. — Kello 16 vaihdetaan toiseen aiheeseen.

15.50 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan jäsenenä haluan nostaa esiin muutamia mielestäni tärkeitä näkökulmia nyt, kun keskustelemme tästä tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta.

Ensimmäinen tulevaisuusselontekohan annettiin jo vuonna 1993, ja tämä on nyt jo 12. tulevaisuusselonteko, jos kaksivaiheisten selontekojen ensimmäiset ja toiset osat laskeetaan erikseen. Tulevaisuusselonteot ja tulevaisuusvaliokunnat ovat edelleen hyvin harvinaisia maailmalla, ja tästä voimme todella olla ylpeitä. Eri maiden parlamenttien delegaatiot käyvät jatkuvasti tutustumassa näihin suomalaisiin esimerkkeihin, eikä me ehditä tulevaisuusvaliokunnassa edes kaikkia vieraita ottamaan vastaan, eli voimme olla Suomessa ylpeitä sekä tulevaisuusvaliokunnasta että tästä tulevaisuusselontekoprosessista.

Mutta sitten niihin asioihin, mitä haluaisin nostaa esiin.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä luvussa 8 on skenaarioista riippumattomia asioita, jotka ovat tärkeitä Suomen tulevaisuuden kehittämisen kannalta. Niitä tulee selonteon mukaan edistää joka tapauksessa tässä hetkessä. Kohta 12 — luen sen ääneen, koska se on mielestäni niin tärkeä: ”Vahvistetaan yhteiskunnan lapsimyönteisyyttä ja syntyvyyttä edistäviä toimia sekä varmistetaan, että väestön vanhetessa yhteiskunta pystyy turvaamaan riittävän perusturvan ja väestön tarvetta vastaavat palvelut.”

Meillä oli tänään aamupäivällä eduskunnan turvallisen odotus- ja vauva-ajan edistämisryhmän kokous. Käsittelimme itse asiassa näitä Orpon hallitusohjelman kirjauksia vauva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

perheiden näkökulmasta, eli juuri näitä, joista tässäkin selonteossa sanotaan, että niitä pitäisi edistää. Asiantuntijat tässä ryhmässä olivat selvittäneet, miten nämä kirjaukset olivat toteutuneet. Valitettavasti eivät kovin hyvin. Esimerkiksi tästä lapsiperheellistymisestä hallitus on ajatellut laatia väestöpoliittisen selonteon. Väestöpoliittinen työryhmä luovutti ehdotukset viime maaliskuussa, mutta konkreettiset toimenpiteet ovat edelleen valmistelussa.

Näistä toimista siis ei ollut edennyt lapsiperheellistymistä tukemaan kuin yksi toimi, ja se oli munasolun luovuttajien haittakorvauksen nostaminen. Vaikkakin se on sinänsä tärkeä asia, se ei vielä meidän syntyvyysongelmamme ratkaise. Lapsilisän korotukset sen sijaan ovat toteuttamatta, ja sen sijaan hallituksen soteleikkaukset ovat kasvattaneet pienituloisten lasten määrää kolmella prosenttiyksiköllä ja sysänneet 31 000 uutta lasta lapsiperheköyhyYTEEN.

No, sitten hallitusohjelmassa on hienosti se, että opiskelijoiden huoltajakorotusta kehitettäisiin. Se olisi erittäin oleellinen osa syntyvyyden kannalta ja merkittävä avaus. Opiskelujen ja lastensaannin yhdistämistä on helpotettava, koska suuri osa syntyvyyden laskusta johtuu lastensaannin myöhäistämisestä, jolloin toivottuja lapsia ei ehditä saamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuus on lapsissa. Tuossa aamun kokouksessa me käsitelimme myös kahta todella tärkeää asiaa, nimittäin vauvamyönteisyysohjelmaa ja Pidä kiinni -toimintaa, ja nämä edelleen liittyvät näihin tulevaisuusselonteon asioihin, mitä joka tapauksessa meillä Suomessa pitäisi edistää.

Vauvamyönteisyysohjelma on siis WHO:n ja Unicefin kehittämä kansainvälinen laatu-järjestelmä, joka tukee imetystä ja vahvistaa varhaista vuorovaikutusta vauvan ja vanhempien välillä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on koordinoanut kansallisesti tätä ohjelmaa vuodesta 2010 lähtien. Mutta nyt, arvoisat edustajat, on se tilanne, että tätä kansallista koordinaatiota ei enää toteuta THL, vaan se on sysätty hyvinvointialueille, ja se ei tällä hetkellä toteudu. Tälle täytyy tehdä jotakin.

Ja toinen asia. Pidä kiinni -hoitojärjestelmä on vaikuttava järjestelmä, missä autetaan päihdeongelmaisia odottavia äitejä ja perheitä. Tämä hoitojärjestelmä jäi myöskin vuonna 2025 ilman valtion rahoitusta. Ajatelkaa, enää kaksi näistä seitsemästä Pidä kiinni -ensikodista on toiminnassa. Pidä kiinni -avopalveluita koordinoiva toiminta ajetaan alas STEA-rahoituksen päättyttyä vuonna 25.

Nämä, arvoisat edustajat, ovat niitä toimia, mitä meidän pitäisi tällä hetkellä tehdä, jos haluamme edistää hyvää tulevaisuutta meidän lapsille, nuorille ja perheille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen.

15.55 Mikko Polvinen erk: Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusselonteosta muutama sananen: Ensinnäkin on hienoa, että eduskunnassa pyritään muodostamaan samankaltaista tilannekuvaa tulevaisuuksista. Niistä tulevaisuuksista joku sitten toteutuu mielessämme. Tulevaisuuden ennakkointi on erittäin tärkeää, ja on hienoa, että olemme täällä keskustelemassa ja että olette, edustajat, täällä salissa myös paikalla keskustelemassa asiasta, mikä ratkaisee osiltaan Suomen tulevaisuuden valintoja.

Itse tulen tuolta Kainuusta, ja siellä supertietokone LUMI näyttölee isoa osaa. Sen ratkaisut olivat varmasti joskus aikaisempien tulevaisuusselontekojen pohjalta tehtyjä päätöksiä, ja siitä kiitos teille, jotka olette olleet silloin täällä eduskunnassa päätöksiä tekemässä ja edesauttaneet Suomen siirtymistä edelläkävijäksi tässä teknologisessa murroksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Tätä teknologiamurrosta voisin kuvailla niin, että maat tällä hetkellä asettuvat kuin toukat paikallensa ja koteloituvat ja tulevat sitten jonain päivänä perhosena ulos siitä asennosta, mihin he ovat koteloituneet. Elikkä nyt tehdään tänä päivänä ja tulevina vuosina valintoja siitä, minkälaisiin teknologioihin, minkälaisiin teknologiajätteihin tai minkälaisiin valtioihin Suomi sitoo yhteistyökumppanuuksiaan.

Kuten näemme, teknologiamurros on Suomelle ollut mahdollisuus, ja tällä hetkellä meillä on valtaisa potentiaali kotouttaa datakeskusinvestointeja muun muassa yhtiöiltä, jotka ovat tuolta lännestä käsin. Minusta olisi erittäin tärkeää, että nyt tämä datatalouden tiekartta, mikä julkistetaan, toisi eväitä siihen, että meidän liittyminen näihin jätteihin, jotka tulevat lännestä, olisi mahdollista, ja investoinnit onnistuisivat tänne Suomeen. Jos Suomi jää laahaamaan tässä datataloudessa muiden maiden perään, niin tulemme huomamaan, että Suomen mahdollisuudet kilpailukyvyyn kasvattamiseksi tulevaisuudessa ovat heikot. Luotan tähän hallitukseen, että nämä veroratkaisut ja keskustelut lopulta johtavat siihen, että nämä isot investoinnit, joita tänne Suomeen toivomme, toteutuvat.

On hienoa, että tämä hallitus on myös jatkanut edellisten hallitusten minusta kunniakasta tietä supertietokoneitten kanssa ja että seuraava EuroHPC-tietokonekin on Suomeen mahdollisesti tulossa, ja sekin sijoittuu, kiitos teille, mahdollisesti Kajaaniin.

Näitten teknologiajättien roolista tietenkin täytyy olla osin huolissaan, koska osa näistä teknologiajäteistä on suurempia kuin valtiot ja heidän vaikutusmahdollisuutensa ovat suurempia kuin osalla valtioista. Sen takia on ensiarvoisen tärkeää, että olemme myöskin kriittisiä sen suhteen, mitä nämä tuovat tullessaan.

Se, miksi Suomi voittaa nämä kisat ja meille käy hyvät, johtuu siitä, että Suomi tekee tulevaisuustyötä ja Suomi valitsee näitä ratkaisuja. Nyt tämä teknologiamurroksen valinta-aika, mikä nyt meillä on edessä, ja päätöksemme tulevat auttamaan meitä yhdessä meidän koulutuksen ja osaamisen kanssa.

Kun olen kysynyt asiantuntijoilta, miten Suomi pärjää, miten Eurooppa voittaa vaikka Kiinan, vastaus on ollut, että lopulta ne samat asiat, mitkä meillä perustuslaissa on kirjattu, tulevat olemaan voittava konsepti, elikkä demokratia, tasavalta ja sananvapaus. Suomessa tiedeyhteisö voi keskustella vapaasti asioista ja keskustella niin, että sieltä voi tulla innovatiivisia ajatuksia ulos ilman, että se olisi ylhäältä kontrolloitua, ja tämä vapaus Euroopassa ja Suomessa, uskon ainakin, on voittava konsepti, kun lopulta kiihdytetään meidän eurooppalaista talouskasvua ja osaamista. Tämä tulee mahdollisesti olemaan ratkaisu myös ilmastokysymyksissä, kun teemme tätä yhteistä työtä paremman maailman puolesta.

Ajattelin vielä sanoa näistä teknologiajäteistä ja valtioista sen verran, että olen huolissani myöskin demokratian tilasta tulevaisuudessa, kun huomasimme Saksan viimeisimmissä vaaleissa esimerkiksi X:n, silloisen Twitterin, omistajan puuttumisen Saksan poliittiseen ilmapiiriin ja suosivan tiettyjä vaihtoehtoja äänestäjille äänestettäväksi. Tämä teknologiajättien valjastaminen politiikan käyttöön on huolestuttava kehitys. Sen takia Suomessa on arvioitava vaaleja ja niihin osallistumista tai niihin vaikuttamista näiden teknologiajättien tai muiden ulkopuolisten tahojen osalta, että meillä Suomessa pysyy tämä demokraattinen valintaprosessi aitona.

Se, mitä Kiinassa tapahtuu, mitä autoritäärisissä maissa tapahtuu, on kovin, sanotaanko näin, selvästi havaittavaa. Se ei ole piiloteltua, mutta teknologiajättien ja valtioiden yhteinen tapa toimia voi lopulta johtaa samankaltaisiin lopputuloksiin kuin autoritäärisissä maissa, jos yhteistyö politiikan ja teollisuuden välillä on liian tiivis. Sen takia on tärkeää jatkaa keskustelua myös demokratian osalta, joka tässä selonteossa oli otettukin huomioon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään tässä vaiheessa. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakoh-
tien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.00.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.58.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa kes-
keytettyä asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.58 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä tulevaisuusselonteon stra-
teginen tarkastelu on tietenkin tällä hetkellä erittäin ajankohtainen. Euroopan ja maailman
tulevaisuus näyttää tällä hetkellä aika synkältä nopeasti muuttuneen maailmantilanteen ta-
kia. Venäjän hyökkäys Ukrainaan muutti näköalat kohtuullisen positiivisista näköaloista
erittäin synkiksi, ja sen asian kanssa me elämme.

Mutta mielestäni ne isot asiat, jotka minua häiritsevät tässä keskustelussa:

Ensinnäkin tuo ilmastonmuutos. Meitä pelotellaan maailmanlopulla tietoisesti, jotta
saataisiin hyvin hankalia päätöksiä läpi eduskunnasta. Kaikkihan me tiedämme, että pelko
on erittäin hyvä asia silloin, kun halutaan kovia päätöksiä tehdä. Maailmanloppu ei tule.
Vihreät ja vasemmistoliitto pelottelevat, että luontokato, ilmastonmuutos jyräävät meidät
nurin. Eivät jyrää. Se on ihan höpöhöpöjuttua. [Kaisa Garedew: Niin on!] Suomen ilmas-
totase on erittäin hyvä, mutta meillä on ongelmana, arvoisa rouva puhemies, ihan tietois-
esti väärennetyt ja vääristellyt päästökauppaluvut. Meillä on 15 miljoonaa tonnia aivan vää-
riä päästöjä ja liian pieniä nieluja. Kaiken lisäksi muun muassa puurakentaminenkin, se,
kun metsästä hakataan puuta ja rakennetaan puutalo, katsotaan päästöksi, vaikka se puu on
siinä rakennuksessa, eikä se ole mikään päästö. Puu on vain vaihtanut olomuotoaan. Sieltä
kasvavasta metsästä siitä on tullut hirsi, josta on rakennettu talo. Elikkä meillä on tämä las-
kentajärjestelmä aivan sekaisin.

Toinen asia: Kun maaperän päästöjä lasketaan sillä uudella Yasso-ohjelmalla, millä ta-
seita lasketaan LULUCF:n mukaisesti, niin siellä on valtavia virheitä. Se on niin monimut-
kainen ohjelma ja sillä tavalla rakennettu ohjelma, että pienikin muutos laskennan perus-
lukuissa voi heittää sen päästön 30—40 prosenttia ihan vääräksi. Oikeaa ei näköjään edes
haluta selvittää. Nasan mittaukset avaruudessa tehdyillä tarkoilla mittalaitteilla osoittavat
kiistatta, että Suomi on hiilineutraali maa, [Kaisa Garedew: Just näin!] aivan yksiselittei-
sen selkeästi. Minä toivon, että tässä talossa herätään siihen karmean totuuteen, että jos
me tätä ilmastohumppaa vielä jatkamme, se johtaa siihen, että kansantalous menee polvil-
leen. Metsäteollisuutta ajetaan parhaillaan alas kaksin käsin. Paperikoneita, eri sahoja on jo
lakkautettu, ja lisää tulee. 5—6 miljoonaa mottia poltetaan arvokasta tukkipuuta ja kuitu-
puuta kattiloissa ja kohtapuoliin heitetään sahoilta ja sellutehtailta ja paperikoneiden ääres-
tä miehiä ja naisia työttömyyskortistoon. Tätäkö te oikeasti haluatte? Minä en kyllä jaksa
uskoa, että kukaan sitä tässä talossa aidosti haluaa.

Varsinkin vihreillä on valtava himo saada metsiä lisää suojeluun. Vihreidenkin kannat-
taa muistaa, kun te kuitenkin... Yhtään vihreiden edustajaa ei näytä olevan paikalla, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

jos joku sattuisi katsomaan tätä, niin Suomi on maailman eniten metsiään suojellut maa. Olemme Euroopan unionin jäsenmaista numero 1, aivan omaa luokkaansa. Meillä ei ole mitään hävettävää Euroopan markkinoilla, ei minkäänäköistä. Komission käytävillä voivat Suomen ministerit kävellä nenä pystyssä, että tulkaa samaan mukaan, jos pystytte. Eivät pysty.

Toinen asia, kun katsomme, mitä on tapahtunut Suomen metsien historiassa, niin olemme rakentaneet erittäin hyvän metsienhoitojärjestelmän. Kaikki metsäammattilaiset ovat tehneet arvokasta työtä: uudistaneet metsiä ja näin ollen parantaneet hiilensidontaa. Ilmastomuutos kuitenkin jonkun verran aina iskee meihin. Sillehän me ei mahdeta mitään, että jossakin muualla hommat tehdään väärin. Vaikka me lopettaisimme hengittämisen täällä ja sammuttaisimme tulet, niin sekään ei auta yhtään mitään. Tämän takia, arvoisa rouva puhemies, on tärkeää huomata, että metsäammattilaiset ovat tehneet aivan erinomaista työtä, ovat hoitaneet metsiä oikein ja uudistaneet niitä, millä on varmistettu sekä metsien valtava kasvun lisäys, mikä sitoo hiiltä, että metsien terveydentilan olennainen paraneminen. Vain elävä, kasvava metsä sitoo hiiltä. Pystyyn happaneva, kuoleva metsä on päästölähde. Tämän kun nuo vihreät ja vasemmistoliitto ja osa demareista ymmärtäisivät, niin oltaisiin aika pitkällä.

Sen takia, arvoisa rouva puhemies, tämä tällainen ihmisten pelottelu maailmanlopulla ei pidä paikkaansa. Suomea uhkaa vain se, että menemme omilla väärillä päätöksillä tilanteeseen, jossa Euroopan unionin komissio ottaa meidät velkajärjestelyyn, jonka jälkeen käytännössä sieltä tulevat mustasalkkuiset miehet ja naiset tänne päättämään, mitä me tehdään. Pahimmillaan joudumme jopa valuuttarahaston seurantaan tai joka tapauksessa Euroopan keskuspankin seurantaan. Muistakaa — arvoisat edustajat, kollegat —, mitä on Kreikan tie. Silloin kun Kreikka joutui tähän vaikeaan tilanteeseen reilu kymmenen vuotta sitten, täällä käytettiin puheita, että tälle tielle ei pidä lähteä — eikä pidä tukeakaan — ja oltiin hieman vahingoniloisia. Jokaisen valtion pitää veloistaan selvitä itse, mutta jokainen valtio pitääköön myös huolen, ettei aja itseään avuttomaan tilaan. Suomi on ajamassa itseään nyt semmoiseen avuttomaan tilaan, josta ei selvitä enää millään.

Toivon, arvoisa rouva puhemies, lopuksi, että tämä huomataan nyt. Me olemme niin valtavassa velkakierteessä, että minua joka ilta vähän harmittaa se tilanne. Ei ehkä omasta puolestani vaan tulevien sukupolvien puolesta. Heille olemme sälyttämässä semmoisen vastuun, johon me olemme syyllisiä, mutta syyttömät pannaan maksamaan, ja se on minusta väärin, erittäin väärin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

17.04 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Millainen Suomi ja maailma tulee olemaan vuonna 2045? Tätä pohditaan tulevaisuusselonteon ensimmäisessä osassa. Selonteko sisältää neljä vaihtoehtoista tulevaisuusskenaariota pahimmista uhkakuvista aina utopistisimpiin positiivisiin kehityskuluihin. Oli lopputulos mikä tahansa, joka tapauksessa Suomea kohtaavia haasteita tulevat olemaan matala syntyvyys, julkisen talouden haasteet väestön ikääntyessä sekä kiihtyvä maahanmuutto.

Selonteossa kerrotaan syntyvyyden laskulla olevan taloudellisia, poliittisia ja kulttuuriisia vaikutuksia. Juuri näin. Eräs vaikutus on se, että nykyisellä maahanmuuton ja syntyvyyden kehityksellä kantasuomalaisten on arvioitu jäävän Suomessa vähemmistöksi jo tämän vuosisadan loppuun mennessä. Ettemme kuolisi sukupuuttoon, on äärimmäisen tär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

keää pitää huolta siitä, että kantasuomalaiset haluavat ja uskaltavat ryhtyä äidiksi ja isäksi, synnyttävät vauvoja ja kasvattavat suomalaisia tyttöjä ja poikia. Samoin on tärkeää panostaa väestön hyvinvointiin, mielenterveyteen ja liikunnallisuuteen. Selonteon mukaan lisäksi on tuettava lapsiperheitä sekä nuorten arjenhallintaa.

Arvoisa puhemies! Koska suomalaisten vanhenemista ei pysty pysäyttämään eikä puolustusmenoistakaan voi tinkiä, rajanaapurimme kun tulee jatkossakin pysymään samana, niin talouden on pakko sopeutua uuteen tilanteeseen. Näitä välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia on alettu tällä kaudella viedä eteenpäin, mutta työ ei voi jäädä tähän. On hyvä, että sitä varmistamaan löydettiin juuri laaja sopu velkajarrusta. Se tulee ohjaamaan talouden raameja ylivaalikautisesti, Suomen parhaaksi.

Väestörakenteen muutoksen ratkaisuksi on usein esitetty myös vihervasemmistolaista taikaseinää nimeltä maahanmuutto. Maahanmuuton kokonaiskustannusten laskeminen olisi hyvä keino valaista konkreettisesti myös vasemmistolle, miten sen havittelema maahanmuuton lisääminen vain pahentaa, ei paranna, Suomen taloudellista tilannetta. Muutenkin juuri tällä hetkellä maassamme on työntekijäpulan sijaan työpaikkapula, jota nyt pyritään korjaamaan kasvu- ja työvoimapolitiittisilla toimilla.

Kyse ei ole pelkästä taloudellisesta taakasta, vaan haittamaahanmuutto lisää myös rikollisuutta ja alueiden eriytymistä. Siihenkin hallitus on jo alkanut varautua. Siksi jatkossa rikolliset karkotetaan pois maasta, Suomen kansalaisuudelle palautetaan sille kuuluva arvo kiristämällä sen saamisen edellytyksiä, ja oman kansan etu ja turvallisuus on asetettu etusijalle.

Massasiirtolaisuuden myötä täällä yleistyvät myös erilaiset länsimaihin sopimattomat kulttuurit, jotka vaativat omia oikeuksiaan ja alkavat syrjäyttämään suomalaista elämäntapaa ja perinteitä. Tämä on jo selvästi nähtävissä. Jos me emme vaali ja varmista oman kulttuurimme ja tasa-arvoisen yhteiskunnan säilymistä, niin sitä ei kukaan tule tekemään puolestamme.

Arvoisa puhemies! Suomessa on maailman puhtain vesi ja ruoka sekä valtavan kaunis luonto. Kristillinen arvopohja on luonut maahamme perustan tasa-arvolle, sivistykselle, hyvinvoinnille ja demokratialle. Meillä on paljon hyvää, jota kannattaa vaalia ja jonka eteen tehdään työtä tulevaisuudessakin. Sen me teemme täällä eduskunnassa. — Kiitos!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka poissa. — Edustaja Suhonen.

17.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1 luvussa todetaan: ”Koulutus- ja osaamistason nosto on Suomelle kohtalonkysymys. Suomen talouskasvu perustuu ennen kaikkea tuottavuuskasvuun, minkä keskeinen tekijä on inhimillinen pääoma. Demokraattisen yhteiskunnan toimintakyky ja elinvoimaisuus edellyttävät jatkuvaa panostamista laaja-alaiseen osaamiseen ja sivistykseen.” Eli selonteossa nojataan työnteon kannusteisiin, koulutukseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin niin, että nimenomaan koulutuksestahan on leikattu tämän hallituskauden aikana aika merkittävästi. Aikuiskoulutustuki on lakkautettu kuten myös sitten toisen asteen koulutuksesta on leikattu 120 miljoonaa euroa, elikkä hieman riskiiriitaisuutta on havaittavissa nyt näissä kirjauksissa tältä osin.

Samoin tulevaisuusselonteossa todetaan: ”Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta” — siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

luottamuksen yhteiskunta — ”jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus sekä demokraattinen oikeusvaltio kaikissa oloissa.”

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tekemät miljardiluokan leikkaukset sosiaaliturvaan ja hyvinvointialueiden palveluiden rahoitukseen ovat heikentäneet suomalaisten toimeentuloa ja hyvinvointia, eli luottamuksen yhteiskunta on ainakin osin valitettavasti murentunut. Hallituksen politiikan seurauksena suomalaisten eriarvoisuus lisääntyy ja tulevaisuudennäkymät heikkenevät. Pitkäaikaisella pienituloisuudella on myös merkittäviä vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin myös ylisukupolvisesti.

Elikä kuten todettu, arvoisa rouva puhemies, selonteossa mainittu, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, valitettavasti tällä hetkellä ei pidä ihan täysin paikkaansa. Toivon, että jatkossa pitää ja mieluummin paljon aiemmin kuin 2045-luvulla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä sen verran tulevaisuuslontekoon liittyen ja sen strategiseen suunnitteluun tästä eteenpäin, että on aivan välttämättöntä huomata, että me emme voi enää maksaa näitä velkoja millään vippaskonsteilla tekemällä joitakin puolivillaisia päätöksiä ilmastoasioissa, jotka käytännössä koituvat suomalaisen teollisuuden päänmenoksi. Nyt pitää ymmärtää, miten vaarallisessa tilanteessa Suomi on.

Ei ole monta päivää aikaa, kun vihreiden edustaja, taisi olla edustaja Mikkonen, esitti, että 90 000 hehtaaria pitäisi taas valtion metsiä suojella lisää. Ovatko Suomen valtion metsät eli Metsähallituksen metsät vihreiden omaisuutta? Eivät ole. Ja juuri äsken luin tuossa netistä, että metsäkatoasetus aiotaan EU:ssa viedä sittenkin läpi, vähän kuulemma lieventäen. Mitä tekemistä EU-komissiolla on Suomen metsissä meidän tulevaisuuttamme tuhoamassa? Se porukka, joka siellä komission valtavassa hallintopalatsissa istuu, ei tiedä Suomen metsistä tuon taivaallista, ei yhtään mitään. Nyt siellä ollaan tekemässä Suomen päänmenoksi pykälää, että saavat Suomen metsät valvontaansa. Ei tule onnistumaan. Siinä pitää Suomen eduskunnan lyödä stoppi sille hommalle kokonaan.

Sen takia, arvoisa rouva puhemies, meidän pitää nyt kiinnittää huomio jo tehtyihin virheisiin. Meidän on otettava välttämättä takaisin turve kotimaiseen energiapalettiin. Se on valheellinen tieto, mikä on levitetty Euroopan unionille, että se on fossiilienergiaa. Ei ole. Meillä on jääkauden jälkeen kasvanut turvetta tähän maahan 90 miljardia kuutiota. Kun Balttilainen jääjärvi Suomesta laski, siitä on noin 10 000 vuotta, on aika helppo laskea yksinkertaisella jakolaskulla, paljonko keskimääräinen turpeen kasvu Suomessa on ollut jääkauden jälkeen. Eli se on aivan varmasti uusiutuvaa energiaa.

Sen takia Suomeen nyt ajetaan, kun ei saisi turvetta polttaa, valtavat määrät Italiasta jätettä Helsinkiin ja moneen muuhun kaupunkiin myös. Sitä jätettä hallinnoi Italiassa järjestäytynyt rikollisuus. Olen monta kertaa tältä paikalta, arvoisa rouva puhemies, ihmetellyt, miten viranomaiset seuraavat tällaista räikeää harmaan talouden suomista vielä niin, että sen harmaan talouden hyväksikäyttäjänä tällä kertaa on julkisyhteisö. Toki Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki omistavat Vantaan Energian, vaikka se onkin osakeyhtiö. Sitä hallinnoidaan osakeyhtiölain perusteella, mutta sen omistajana on kaksi suurta kaupunkia Suomessa, Helsinki ja Vantaa, ja viranomainen sulkee silmät sille, että siellä takana on järjestäytynyttä rikollisuutta. Tästä on monta lehtijuttua ollut viime aikoina sekä Suomen leh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2025 vp

dissä että kansainvälisessä lehdistössä. Tämä ei ole salaisuus. Mutta suomalaisen energia-
raaka-aineen käyttö kielletään.

Jos me turve lopetetaan kokonaan tästä maasta, meiltä loppuu kaikki lihantuotanto. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että broileritarhat, kanatarhat, kanalat, navetat ja lihan kasvatamot elikkä semmoiset sonnitilat, jotka kasvattavat pelkästään markkinoille lihaa viettäväksi teurastamoon, sonneja ja lehmävasikoita, nämä kyseiset tuotantolaitokset menevät kiinni, koska turvetta tarvitaan välttämättä eläinten hyvinvoinnin varmistamiseen. Korvaajaa ei ole. Vaikka meille on monessa yhteydessä vannotettu, että näin on, sitä ei vain ole.

Kun sitten katsotaan vielä, mitä suomalaisella turpeella voidaan tehdä: Sillä voidaan kasvattaa kaikki 150 miljoonaa puuntainta, mitkä Suomessa vuosittain istutetaan. Ne kasvavat turpeessa. Sitä myydään maailmalle kasvualustoina valtavat määrät. Sama koskee myös tietenkin erikoisturpeita, joista tehdään sitten erilaisia erikoistuotteita, kuten kotikunnassani Ilomantsissa aktiivihiihtä, joka on maailmassa ainutlaatuinen tuote muun muassa suodatinteollisuuden palvelukseen, vaikkapa nyt teho-osastojen ja leikkaussalien ilman puhdistamiseen, niin että potilas, jota leikataan, ei saa jotakin vierasta bakteeria kehoonsa leikkauksen aikana.

Tällaisia me olemme Suomessa lakkauttamassa tällä älyttömällä ilmastopolitiikalla. Ilmastopaneeli nauraa partaansa, kun täällä eduskunnassa hyväksytään kaiken maailman vääryydet, mitä sieltä esitetään. Kyllä jos Suomi lähtee verottamaan kansalaisiaan näillä päätöksillä... Meillä tulee 2027 voimaan se, että liikennepolttoaineet menevät päästökaupan puolelle, eli päästökaupan väärät luvut nostavat polttoaineen hintaa valtavasti. 2028 Euroopan unioni siirtyy uuteen rahoituskauteen, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että Euroopan unioni alkaa ottaa päästökaupparahoista itselleen rahaa yhä enemmän Suomen valtion budjetista pois. Eli 2027 tulevat nämä liikennepolttoaineet päästökauppaan, 28 päästökaupparahat lähtevät yhä enemmän Euroopan unionin kassaan, ja lopuksi vielä tämä sekoitusvelvoite liikennepolttoaineille lisää polttoaineen hintaa vuonna 28. Tällä tiellä Suomi on konkurssissa, ja nyt jos ei tässä talossa herätä, niin sitten täällä istuvat jotkut muut päättäjät kuin Suomen eduskunta. Sitten tulevat sellaiset henkilöt päättämään, jotka eivät meiltä kysele mitään. Siinä meidän eläkevarat ja monet muutkin varat ovat vaarassa sen jälkeen, ja sitä ei kukaan varmaan halua.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon lopuksi, että Suomi herää tästä prinsessa ruususen unesta. Ei tällaisella vääristellyllä politiikalla voi elää, ei sen tautta, että vihreä kansanedustaja kokee itsensä loukatuksi, jos metsä kasvaa hyvin ja sitä ei hänen määräyksensä mukaan saa käsitellä. Saa olla vapaasti mitä mieltä haluaa, mutta toisen omaisuutta ei saa mennä pilaamaan eikä varsinkaan Suomen kansantaloutta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tulevaisuusvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 1.3.2026.